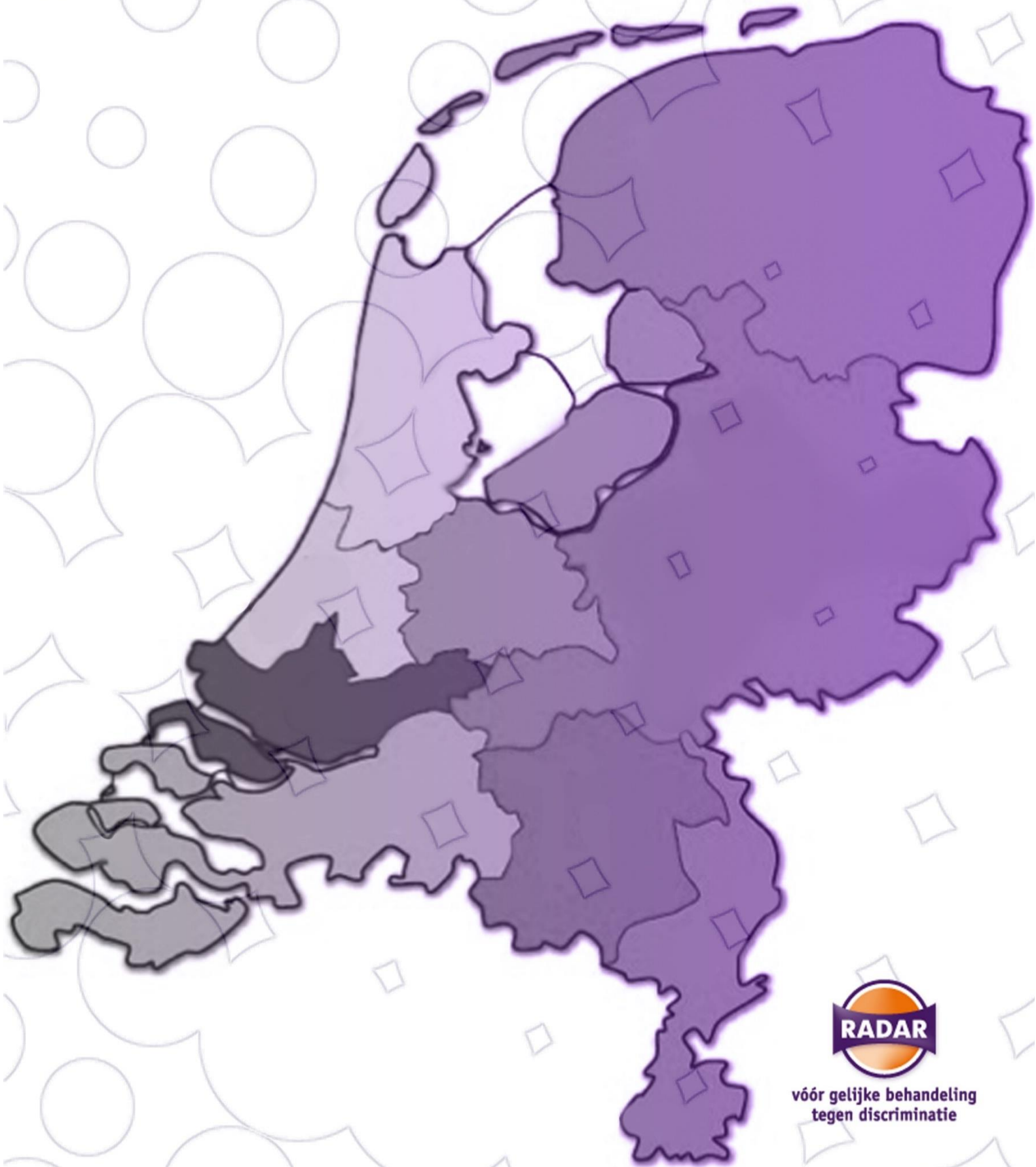


JAARRAPPORT DISCRIMINATIE 2015

Over discriminatie in de politie-eenheid Rotterdam



vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Colofon

Tekst

Kim van Drie, Rita Schriemer, Winanda Sheombarsing
i.s.m. Huib Schilt, politie-eenheid Rotterdam

Uitgave

RADAR, voor gelijke behandeling tegen discriminatie
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam

t: 010-4113911
e: info@radar.nl
w: www.radar.nl

Rotterdam, 2016

Deze uitgave is tot stand gekomen met dank aan de politie-eenheid Rotterdam, de nationale politie en het College voor de Rechten van de Mens en met medewerking van Meldpunt Discriminatie Vlaardingen en het Panel Deurbeleid Rotterdam. ADV RADAR is verantwoordelijk voor de presentatie en analyse van de door deze organisaties aangeleverde gegevens.

Dit rapport is gemaakt als onderdeel van een landelijk project, gefinancierd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het doel van dit project is om gemeenten, politie en andere partijen met interventiebevoegdheid optimaal te informeren over discriminatie en concrete handreikingen te bieden voor de aanpak ervan. Over zeven politie-eenheden zijn jaarrapporten gemaakt door antidiscriminatievoorzieningen.

Samenvatting

Minder discriminatieregistraties in 2015

Het aantal discriminatieregistraties over de regio Rotterdam is gedaald in 2015. Die daling is vooral toe te schrijven aan de afname (-24%) van de discriminatiemeldingen bij de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's). Ruim duizend discriminatieregistraties uit de Regio Rotterdam in 2015 werden geanalyseerd: 500 politieregistraties, 568 meldingen bij de ADV's en 39 Rotterdamse zaken bij het College van de Rechten van de Mens.

Risico op discriminatie: ras is de voornaamste discriminatiegrond

Discriminatie op grond van 'ras' (huidskleur, afkomst en etniciteit) is in omvang en in verhouding tot andere discriminatiegronden de grootste categorie van discriminatieregistraties. Hoewel het aandeel lijkt af te nemen, blijft rassendiscriminatie een even omvangrijk als een wijdverbreid en veelkoppig probleem. Het doet zich voor op alle maatschappelijke terreinen, variërend van de arbeidsmarkt tot aan de horeca. Het uit zich in racistische bejegening en belediging, uitsluiting van goederen of diensten, stereotype beeldvorming en soms zelfs geweld.

Focus op moslimdiscriminatie

Discriminatie van Nederlandse moslims heeft in hoofdzaak betrekking op hun culturele afkomst en/of huidskleur of hun geloof. In het eerste geval wordt een dergelijke discriminatiezaak opgenomen in de categorie 'ras'. Richt de discriminatie zich tegen het geloof van de betrokkene (moslim, islam) of tegen de moskee, dan is de categorie 'godsdienst' van toepassing.

In 2015 nam het aantal en aandeel zaken van godsdienstdiscriminatie jegens aanhangers van de islam toe. Dat is vooral zichtbaar in de zaken bij de ADV's (gestegen met 13%) en de sterke toename van registraties bij de politie (een verdubbeling). Deze registraties wijzen ook uit dat discriminatie van moslims zich vaak tegen islamitische vrouwen richt.

In het hoofdstuk over vluchtelingen is beschreven hoe uitingen van anti-islamsentimenten gericht tegen - maar niet beperkt tot - nieuwkomers (vluchtelingen) uit islamitische landen ook de in Nederland gevestigde moslimgemeenschap raken.

Discriminatie op de arbeidsmarkt

Discriminatie op de arbeidsmarkt kan ertoe leiden dat mensen geen werk krijgen of werkloos raken. Bijvoorbeeld omdat ze volgens de werkgever te oud zijn, een arbeidshandicap hebben, minder geschikt worden bevonden omdat ze vrouw zijn of een hoofddoek dragen. Het kan zelfs gebeuren dat ze volgens de selecteur de 'verkeerde' kleur of afkomst hebben, ook al wordt dat zelden expliciet meegedeeld of erkend.

Verder kan negatieve stereotype beeldvorming ertoe bijdragen dat mensen met een geschikt profiel de baan niet krijgen, vervelend bejegend worden door collega's, klanten of leidinggevenden. Verder kunnen kandidaten op basis van assumpties ongeschikt bevonden worden of over het hoofd worden gezien wanneer zich intern carrièrekansen voordoen.

Voor etnische groepen stapelen etnische vooroordelen, impliciete of expliciete discriminatie zich bovenop de algemenere kenmerken die in je nadeel kunnen werken, zoals bijvoorbeeld geslacht of leeftijd. Het is bewezen en erkend dat etnische discriminatie een deel van de werkloosheid onder deze groep verklaart, ook al is het precieze aandeel niet bekend.

Aandacht voor de acceptatie en discriminatie van lhbt's

Discriminatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (lhbt's) uit zich vooral in negatieve opmerkingen en beledigingen. Discriminatie van deze groep doet zich op verschillende terreinen voor: op straat, op het werk, in de woonwijk, bij de huisvesting en in de dienstverlening.

We beschrijven hoe gebrekkige acceptatie van homoseksualiteit veroorzaakt wordt en welke bronnen ten grondslag liggen aan discriminerend gedrag tegen homoseksuelen m/v/t. Zowel godsdienstige overtuigingen als directe confrontatie met uitingen van homoseksualiteit zijn belangrijke – elkaar niet uitsluitende – verklaringen, zo blijkt uit de theorie en praktijk.

Meer cijfers, analyse en onderbouwing

Nieuwsgierig geworden? In het rapport vindt u alle cijfers en tabellen. Hier leest u ook een uitgebreide analyse en duiding van de cijfers.

Aanbevelingen

Aanbeveling politie en gemeenten: investeer in vertrouwen Nederlandse moslims

Uit onderzoek komt naar voren dat er onder Nederlandse moslims wantrouwen bestaat jegens Nederlandse en niet-moslimorganisaties. Tegelijkertijd lijkt discriminatie jegens moslims iets van alledag en zijn discriminatie-incidenten gericht tegen moslims regelmatig ernstig. Tegen de trend in stijgt het aantal meldingen van moslimdiscriminatie bij zowel politie als ADV's.

Gemeenten dienen hun bewoners te beschermen tegen discriminatie, en gelijke behandeling van burgers te bevorderen. Moslims vormen hierbij een aandachtsgroep, aangezien zij in de huidige maatschappelijke context extra kwetsbaar zijn.

Voor de politie is het van belang om meer in contact te treden met moslims. Ook door zichtbaar te maken hoe de politie succesvol is geweest in het bieden van hulp bij discriminatie van moslims kan worden geïnvesteerd in vertrouwen – en meldingsbereidheid – onder deze groep.

Aanbeveling gemeenten: geef het goede voorbeeld als het gaat om arbeidsdiscriminatie

Iedereen kan op een bepaald moment in zijn of haar leven te maken krijgen met discriminatie op de arbeidsmarkt. Omdat het zo'n wijdverbreid en veelkoppig probleem is en dit bovendien al sinds lange tijd zo is, is het juist belangrijk hier blijvende aandacht voor te hebben. Goed voorbeeld doet goed volgen en zeker telt dat als het goede voorbeeld niet gegeven wordt door de overheid, de geloofwaardigheid bij een gegeven advies of beleid afneemt. Geef daarom als gemeente (en politie) het goede voorbeeld en investeer in diversiteit. Teken – in navolging van Rotterdam en de overige grote steden - het Charter Diversiteit, kom met een actieplan arbeidsdiscriminatie, agendeer arbeidsdiscriminatie in reeds bestaande contacten met organisaties en bedrijven of laat anderszins zien dat een discriminatievrije arbeidsmarkt en werkvloer ook uw norm is. Er zijn diverse hulpmiddelen voorhanden, zoals een online diversiteitscheck, een handreiking diversiteit en een overzicht van goede voorbeelden van diversiteitsbeleid.¹ Ook het Rotterdamse Platform Arbeidsmarktdiscriminatie kan als voorbeeld dienen.

Aanbeveling gemeenten: vermeld de ADV duidelijk op de gemeentelijke website

De daling van het aantal meldingen bij de ADV's is een landelijk fenomeen. De oorzaak hiervan is niet bekend. Misschien zijn inwoners minder goed bekend met de ADV's, nu in recente jaren meer kleine meldpunten zijn opgericht. Wellicht heeft het (ook) te maken met toegenomen cynisme dan wel aanvaarding ("het hoort er nou eenmaal bij") of negatieve verwachtingen ten aanzien van het indienen van een klacht ("melden helpt toch niet"). Een andere aannemelijke verklaring ligt in het feit dat discriminatie steeds vaker onderwerp is van maatschappelijke discussie – ook op sociale media. Discriminatie-ervaringen worden gedeeld op sociale media en mogelijk neemt de respons die mensen daar krijgen voor hen de noodzaak weg om die ervaring nog bij een ADV te melden. Er is geen reden om aan te nemen dat het verminderde aantal meldingen duidt op een afname van het aantal discriminatie-ervaringen. Dat wordt onderstreept door het toegenomen aantal politieregistraties van discriminatie.

De zichtbaarheid van de ADV is gediend bij een goede vermelding op de gemeentelijke website, bij voorkeur op de beginpagina. Gemeenten hebben bovendien de mogelijkheid om aan te sluiten bij de landelijke campagne Zet een streep voor discriminatie en kunnen daarvoor gebruik maken van een toolkit.² Ook kunnen zij de app 'Meld discriminatie nu' promoten.³

Aanbeveling gemeenten en politie: werk samen met organisaties om meldingsbereidheid te bevorderen:

Organisaties wier achterban behoort tot groepen die kwetsbaar zijn voor discriminatie kunnen een 'portalfunctie' vervullen: via deze organisaties kunnen mensen met een discriminatie-ervaring naar ADV of politie worden doorverwezen voor klachtbehandeling/aangifte.

¹ Zie audit-diversiteit.nl; H. Bellaart, S. Oostrik, I. Razenberg (2016) Effectief diversiteitsbeleid: tel uit je winst! Een handreiking bij de audit diversiteit, Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS); A. van Beek en W. Henderikse (2015), Goede voorbeelden culturele diversiteit : En 'good principles' toegepast in de praktijk, Zeist: Van Doorne Huisjes en partners.

² Zie: <http://toolkit.discriminatie.nl/>.

³ Zie: <https://itunes.apple.com/us/app/meld-discriminatie-nu/id842419304?mt=8>

Aanbeveling ADV's: outreachende activiteiten leveren meldingen op

Met behulp van outreachende activiteiten kunnen groepen bereikt worden waarvan bekend is dat de onderrapportage er relatief groot is (bijvoorbeeld moslims, lhbt's). Ervaringen met onderzoeksprojecten uit het verleden leren dat slachtoffers van discriminatie uit deze groepen hun ervaring soms eerder met de ADV delen wanneer zij daarop aangesproken worden.

Aanbeveling gemeenten en politie: nadere aandacht voor gemeenten met atypisch beeld

Ondanks de algemene daling in de politieregistraties is in enkele gemeenten een relatief forse stijging zichtbaar, zoals in Krimpen aan den IJssel, Maassluis en Schiedam. Daarnaast valt een aantal gemeenten op met een relatief hoog aantal registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. In twee gemeenten, Capelle aan de IJssel en Schiedam, ligt het aantal registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid zelfs hoger dan de registraties op grond van ras. In de ADV-cijfers vallen Albrandswaard en Lansingerland op met een relatief hoge stijging, ondanks de algemene daling. Omdat het hier om relatief kleine aantallen per gemeente gaat, kunnen daar geen vergaande conclusies aan worden verbonden. Wel werpt het atypische beeld in deze gemeenten vragen op, die aanleiding kunnen vormen voor politie en ADV om met bestuurders in deze gemeenten een gesprek aan te gaan.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
AANBEVELINGEN	2
LEESWIJZER.....	5
INLEIDING: DE CIJFERS IN HET KORT	6
§0.1 TOTAAL AANTAL MELDINGEN	6
§0.2 RADAR EN MELDPUNT DISCRIMINATIE VLAARDINGEN.....	7
§0.3 POLITIE.....	9
§0.4 HET COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS.....	11
§0.5 PANEL DEURBELEID ROTTERDAM.....	12
HOOFDSTUK 1: DISCRIMINATIE OP DE ARBEIDSMARKT	14
§1.1 HOE ZIET DISCRIMINATIE OP DE ARBEIDSMARKT ERUIT?	14
§1.2 DISCRIMINATIE VAN POLITIEAGENTEN.....	17
§1.3 AANDACHT VOOR ARBEIDSMARKTDISCRIMINATIE.....	17
HOOFDSTUK 2: LHBT-DISCRIMINATIE	19
§2.1 DISCRIMINATIE VAN LHB'S	20
§2.2 DISCRIMINATIE VAN TRANSGENDERS	21
HOOFDSTUK 3: VLUCHTELINGEN	23
§3.1 ANTI-MOSLIMSSENTIMENT.....	24
§3.2 'VLUCHTELINGEN KRIJGEN ALLES GRATIS'	26
§3.3 OPVANG VAN VLUCHTELINGEN IN EENHEID ROTTERDAM	27
LITERATUURLIJST.....	29
BIJLAGE 1: TOELICHTING OP DE DATA	31
§B1.1 KLACHT- EN INCIDENTREGISTRATIES	31
§B1.1.1 MELDINGEN EN KLACHTEN BIJ EEN ANTIDISCRIMINATIEVOORZIENING (ADV)	31
§B1.1.2 INCIDENTEN GEREgistREERD DOOR DE POLITIE	32
§B1.1.3 VERZOEKEN OM EEN OORDEEL BIJ HET COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS.....	32
§B1.1.4 MELDINGEN EN KLACHTEN BIJ HET PANEL DEURBELEID ROTTERDAM	32
§B1.2 JURIDISCH GETOETSTE SITUATIES	33
BIJLAGE 2: DE TABELLEN.....	34
§B2.1. OMVANG VAN GEMELDE DISCRIMINATIE-ERVARINGEN IN POLITIE-EENHEID ROTTERDAM.....	34
§B2.2. CIJFERS RADAR EN MELDPUNT DISCRIMINATIE VLAARDINGEN	34
§B2.3 CIJFERS POLITIE, EENHEID ROTTERDAM	41
§B2.4 CIJFERS COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS OVER POLITIE-EENHEID ROTTERDAM	46
§B2.5 CIJFERS PANEL DEURBELEID ROTTERDAM	49

Leeswijzer

In de samenvatting heeft u de belangrijkste bevindingen kunnen lezen. De inleiding voorziet de lezer van een algemeen beeld van de geregistreerde discriminatie-incidenten in politie-eenheid Rotterdam in 2015 bij antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), politie en het College voor de Rechten van de Mens (het College). De hoofdstukken erna dienen ter verdieping van de thema's arbeidsmarktdiscriminatie, discriminatie van lesbiennes, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (lhbt's) en discriminatie in de context van de huidige vluchtelingenproblematiek.

De cijfers gaan over 2013, 2014 en 2015. De data van ADV's, politie en het College worden steeds na elkaar gepresenteerd. De verdiepende hoofdstukken beginnen met een schets van de aan de kwestie gerelateerde context door in te gaan op relevant onderzoek en (social) media-uitingen. Vervolgens worden de gemelde discriminatie-incidenten in de eenheid toegelicht; waar gingen de meldingen over en welke ontwikkeling in jaren is er te zien? Tot slot wordt er, indien relevant, iets gezegd over initiatieven tegen de discriminatie die centraal staat in het hoofdstuk. In het rapport is op sommige plaatsen casuïstiek gebruikt ter illustratie van de cijfers. De casussen zijn allemaal afkomstig uit registraties van het jaar 2015.

In bijlage 2 zijn alle tabellen te vinden met de jaarcijfers van 2015 van ADV's en politie en de cijfers van 2014 voor het College. Hierin zijn ook tabellen opgenomen die de aantallen en de aard van de registraties per gemeente weergeven.

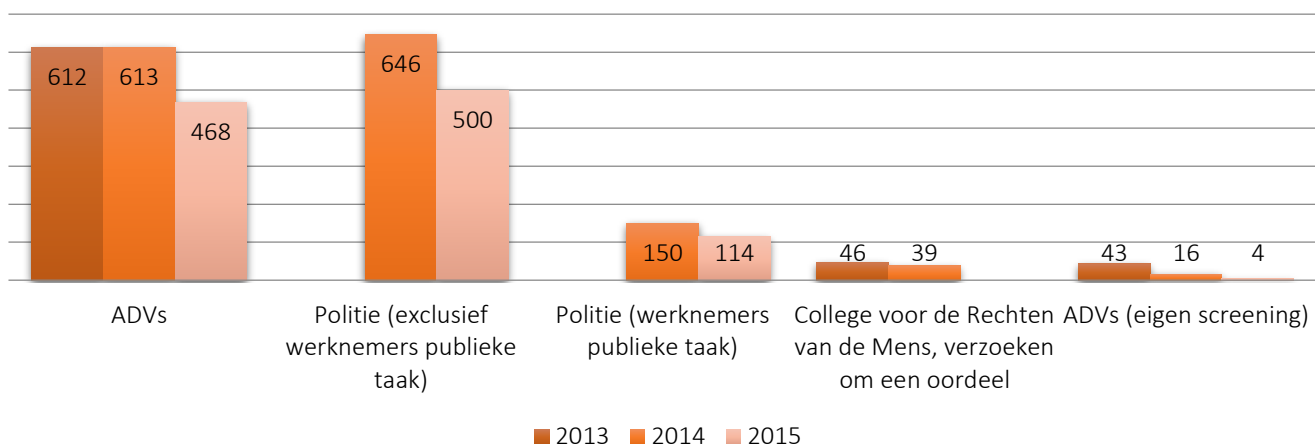
Inleiding: de cijfers in het kort

Deze inleiding geeft een overzicht in vogelvlucht van het aantal meldingen dat binnenkomt bij ADV's, de politie-eenheid Rotterdam en het College voor de Rechten van de Mens in 2015. Eerst wordt ingegaan op het totaal aantal meldingen, en vervolgens over de meldingen van de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, de politieregistraties in politie-eenheid Rotterdam en de verzoeken om een oordeel en oordelen van het College voor de Rechten van de Mens, ook voor deze politie-eenheid.

§0.1 Totaal aantal meldingen

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de gegevens die in dit rapport zijn samengebracht (zie bijlage 2 voor alle tabellen). Dat zijn de meldingen en klachten bij het meldpunt van RADAR, werkzaam voor 32 gemeenten in de regio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid, meldingen en klachten bij het Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, de registraties van discriminatie door politie in de politie-eenheid Rotterdam en de verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de mens door inwoners uit dit gebied.⁴

Figuur 1: Aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie in politie-eenheid Rotterdam, 2013 - 2015⁵



N.B. In 2015 ontbreekt een deel van de discriminatieregistraties van de politie. De daling van het aantal politieregistraties is in feite minder groot dan de grafiek toont. Naar schatting zijn er in 2015 549 registraties exclusief werknemers publieke taak en 122 registraties werknemers publieke taak. Zie voetnoot 5 voor een toelichting hierop.

In dit rapport, en dus ook in bovenstaande grafiek, wordt voor ADV's uitgegaan van het aantal meldingen in 2014 min het aantal meldingen dat ADV's ontvingen over Wilders' 'minder-minder'uitspraken, omwille van de vergelijking en leesbaarheid. Het inmiddels beruchte incident leidde tot een stortvloed aan klachten bij ADV's en aangiften bij de politie. Alleen al bij RADAR kwamen 858 klachten en meldingen binnen van burgers die de toespraak van Wilders discriminerend vinden. Landelijk werden 4562 klachten

⁴ Het Discriminatie Meldpunt Gemeente Goeree-Overflakkee heeft voor deze rapportage geen cijfers aangeleverd.

⁵ Bij de opmaak van de discriminatie-jaarcijfers Politie over 2015 is gebleken dat niet alle gegevens van de laatste drie maanden van 2015 zijn meegenomen in de screening. Het is nog onbekend wat hiervan de oorzaak is. Er wordt op dit moment uitgezocht hoe dit heeft kunnen ontstaan. Om zo goed mogelijk inzicht te hebben in de omvang van het aantal door politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2015, is over de laatste drie maanden van 2015 een correctiefactor berekend voor het totaal. Dat betekent voor de eenheid Rotterdam dat het aantal registraties naar schatting 57 hoger is en op een totaal komt van 549 reguliere registraties en 122 incidenten tegen werknemers publieke taak. Zowel landelijk als in alle eenheden heeft de correctie geen invloed op de conclusie of er sprake is van een stijging of daling ten opzichte van 2014. Daarom is ervoor gekozen om voor de analyse in dit rapport uit te gaan van de ongecorrigeerde cijfers.

De Nationale Politie heeft het afgelopen en dit jaar extra geïnvesteerd in een complete en juiste rapportage over discriminatie-incidenten. Om die reden is het extra vervelend dat voor de laatste drie maanden van 2015 met een correctiefactor moet worden gewerkt. De politie blijft, samen met andere organisaties die een taak hebben in de bestrijding van discriminatie, toewerken naar een landelijke aanpak om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van geregistreerde discriminatie-incidenten in Nederland.

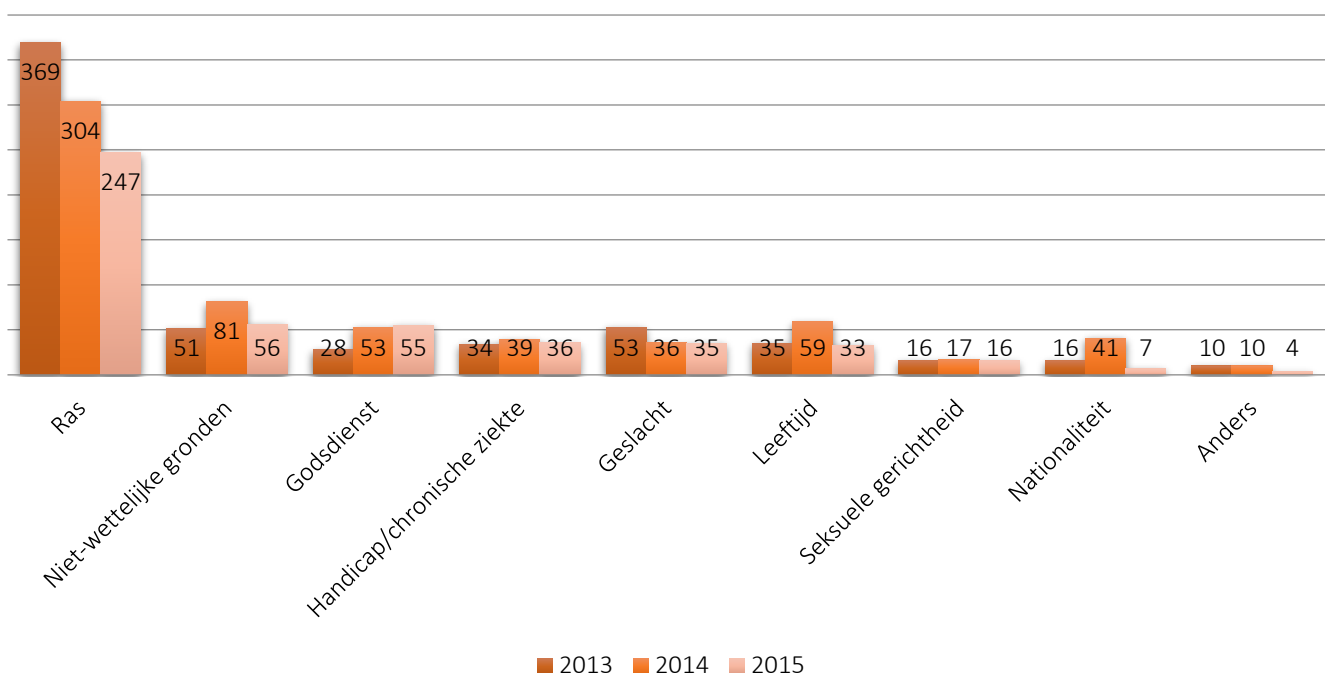
en meldingen bij ADV's neergelegd. De politie ontving meer dan 6400 aangiften van discriminatie tegen Wilders en ook nog ruim 15.000 meldingen naar aanleiding van de 'minder minder' uitspraken.

De gegevens van de verschillende organisaties tellen we niet bij elkaar op, daar zijn ze te verschillend voor. De ervaring leert ons dat de gegevens elkaar vooral goed aanvullen en dat de overlap beperkt is, maar het is niet volledig uit te sluiten dat incidenten door de registraties op te tellen dubbel voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als een voorval bij RADAR is gemeld en er ook aangifte is gedaan bij politie. Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving, als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen. Discriminatieregistraties van politie betreffen alleen discriminatie zoals vastgelegd in het strafrecht. Bijlage 1 bevat een uitgebreide toelichting op de aard van de registraties van elke instantie.

§0.2 RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen

De twee antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) in politie-eenheid Rotterdam ontvangen in 2014 in totaal 468 meldingen; er komen 449 meldingen binnen bij RADAR en 19 bij het Meldpunt Discriminatie Vlaardingen. Het aantal meldingen is met ruim 23 procent gedaald ten opzichte van 2014. Een forse daling waar we geen duidelijke verklaring voor hebben, maar die wel landelijk terug te zien is. Een versnippering van meldpunten, onbekendheid van de ADV, het idee hebben dat discriminatie "er nou eenmaal bij hoort" en de perceptie dat melden "toch geen zin heeft" zijn mogelijke verklaringen. Enkele gemeenten laten, ondanks de algehele daling in de politie-eenheid, een stijging zien: Albrandswaard (+3), Lansingerland (+5), Brielle (+1), Hendrik-Ido-Ambacht (+2) en Sliedrecht (+2).

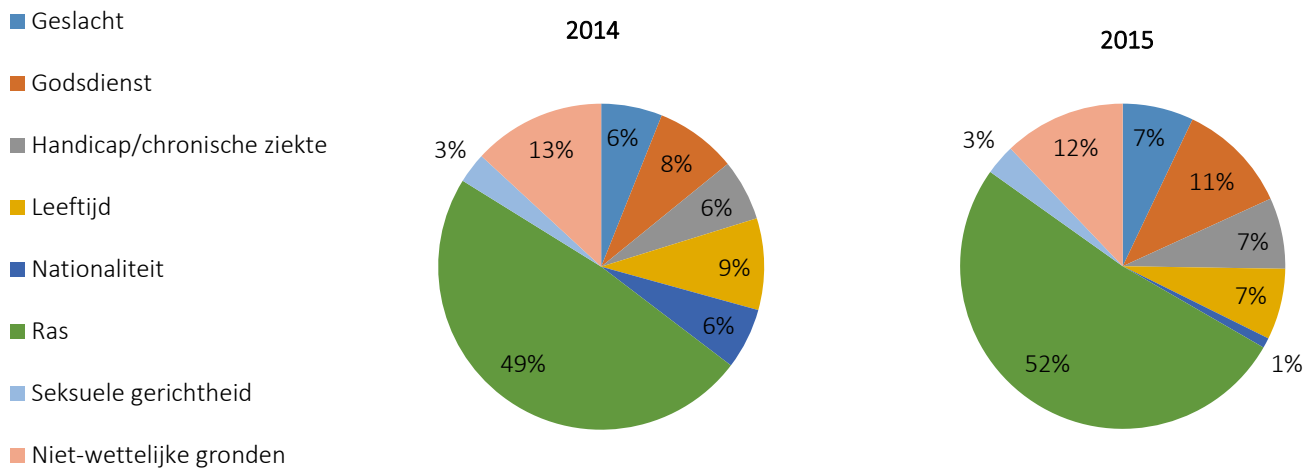
Figuur 2: meldingen naar discriminatiegrond in 2013, 2014 en 2015 (ADV's)



Tegen de algemeen dalende trend in, zijn meldingen over discriminatie op grond van godsdienst als enige gestegen bij de ADV's. Het overgrote deel (80 procent) van deze meldingen gaat over discriminatie van moslims. Meer daarover is te lezen in paragraaf 3.1. Waar het aantal meldingen over discriminatie op grond van nationaliteit in 2014 nog opvallend steeg van twaalf in 2013 naar 41 in 2014, is nu een sterke daling te zien naar slechts zeven meldingen in 2015. De piek in 2014 was deels verklaarbaar naar aanleiding van een uitzending bij RTL Nieuws waarin aandacht is geschonken aan een zorgverzekering voor buitenlandse seizoenarbeiders, waarbij het verplicht en/of vrijwillig eigen risico is herverzekerd via een aanvullende verzekering. Nederlanders voelden zich gediscrimineerd, omdat een dergelijke regeling niet voor hen bestond. Er werden ook fors minder meldingen gedaan over discriminatie op grond van ras (-57) en leeftijd (-26). Kijken we echter naar de verdeling van de meldingen over de gronden,

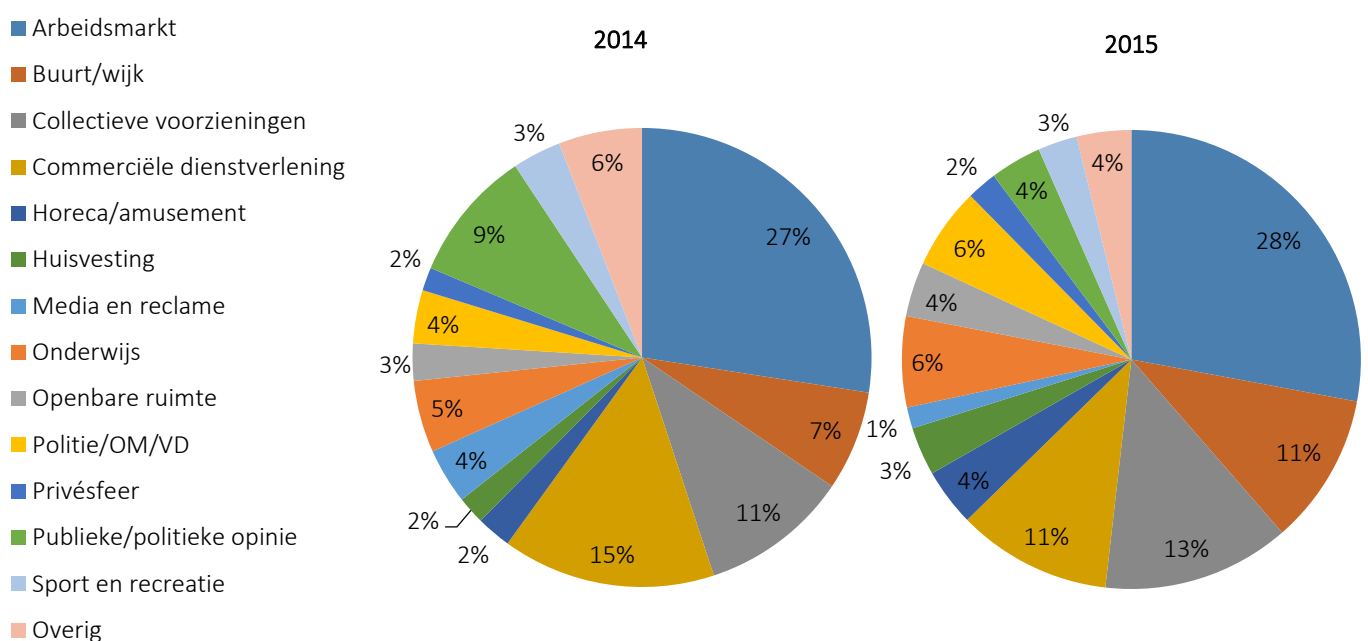
dan zien we dat er niet heel veel veranderd is. Het aandeel meldingen op grond van ras is met drie procent toegenomen, hetzelfde geldt voor meldingen over godsdienstdiscriminatie. De discriminatiegrond nationaliteit daalt relatief gezien het meest (- 5%).

Figuur 3: meldingen naar discriminatiegrond in 2014 en 2015 (ADV's)



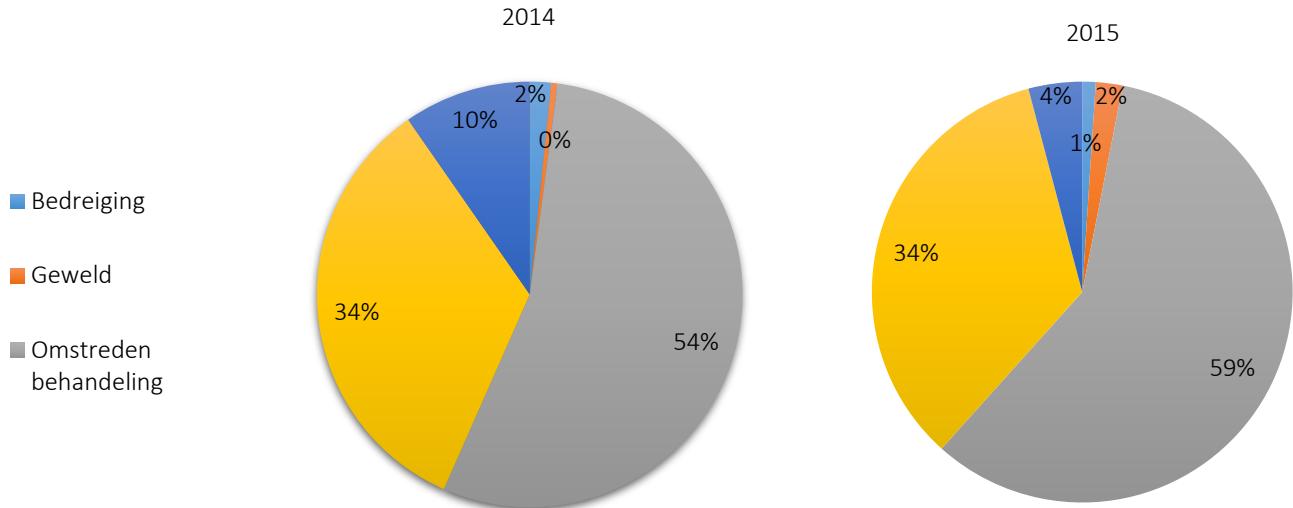
De arbeidsmarkt is sinds jaar en dag het terrein waar ADV's de meeste meldingen over krijgen. Daar is 2015 geen uitzondering op. Ondanks een daling van 37 meldingen ten opzichte van 2014, steekt de arbeidsmarkt nog altijd met kop en schouders boven de rest uit. 28 procent van de meldingen heeft hier betrekking op. Ook komen er meer meldingen binnen van discriminatie in de buurt (+7), tijdens het uitgaan, door politie, en op het gebied van huisvesting (allen +4) en van discriminatie in de openbare ruimte, zoals op straat (+2). De commerciële dienstverlening is de grootste daler (-41) en ook de publieke of politieke opinie (-40) en media en reclame (-17) laten een flinke daling zien. Net als bij de gemelde discriminatiegronden, blijft de verhouding van de bij ADV's gemelde terreinen waarop discriminatie plaatsvindt ook veelal gelijk.

Figuur 4: meldingen naar maatschappelijk terrein in 2014 en 2015 (ADV's)



Er werd minder gemeld in 2015 dan in 2014, maar wat ruim verdrievoudigde (van drie naar tien) is het aantal meldingen van geweld. Dat is opvallend, omdat dergelijke zaken doorgaans niet worden gemeld bij ADV's, maar bij politie. Het is overigens wel zo dat 2014 een laag aantal meldingen van geweld kende; in 2013 ontvingen ADV's acht meldingen over gewelddadige discriminatie-incidenten. De meldingen over geweld in 2015 betroffen ras (6), godsdienst (3) en handicap (1).

Figuur 5: meldingen naar discriminatiewijze in 2014 en 2015 (ADV's)



Naast meldingen registreert RADAR ook situaties of voorvallen van discriminatie die door medewerkers van de ADV zelf worden vastgesteld. In 2014 zijn er vier van dergelijke registraties (eigen screening). Het gaat om vacatures waarin discriminerende functie-eisen worden gesteld. RADAR screent media niet structureel, dus dit aantal zegt weinig over ontwikkelingen in bijvoorbeeld het aantal krantenberichten waar discriminerende uitingen instaan. Meldpunt Discriminatie Vlaardingen voert geen eigen screening uit.

§0.3 Politie

De politie registreert discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak apart. Deze incidenten maken geen deel uit van de politiecijfers waarover in dit rapport gerapporteerd wordt, tenzij uitdrukkelijk wordt vermeld dat het werknemers met een publieke taak betreft. Het overgrote deel van de registraties betreft discriminatoire uitingen jegens politieagenten. Vaak worden zij uitgescholden voor 'homo', of 'jood.' Meer over discriminatie van mensen met een publieke taak is te lezen in §1.2.

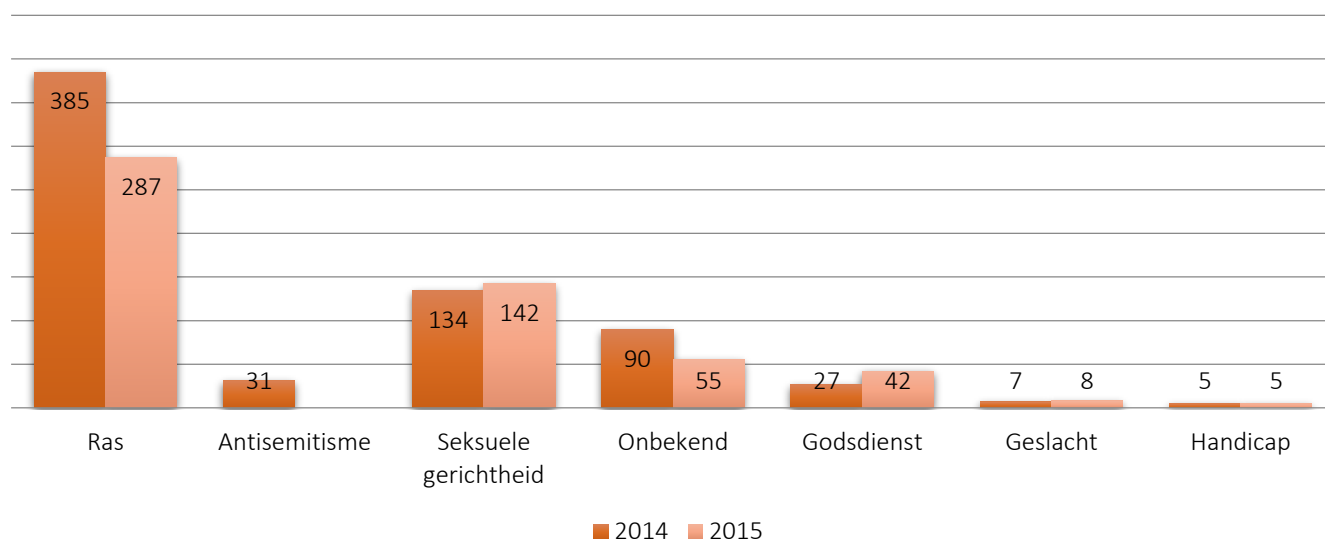
In 2015 registreert de politie in de eenheid Rotterdam minder discriminatie-incidenten dan in 2014. Kijken we naar de discriminatiegronden, dan is er echter wel een stijging van het aantal discriminatie-incidenten op grond van godsdienst (+15) en een kleine stijging (+8) te zien in het aantal discriminatie van lhbt's. In hoofdstuk 2 wordt verder ingegaan op lhbt-discriminatie. Net als bij de ADV's, neemt bij de politie het aantal aangiften en meldingen over discriminatie-ervaringen op grond van ras af. Desondanks blijft ras verreweg de grootste grond met 53 procent van het totaal registraties, op afstand gevolgd door seksuele gerichtheid, waar in 2015 26 procent van de registraties over gaat.

Antisemitisme

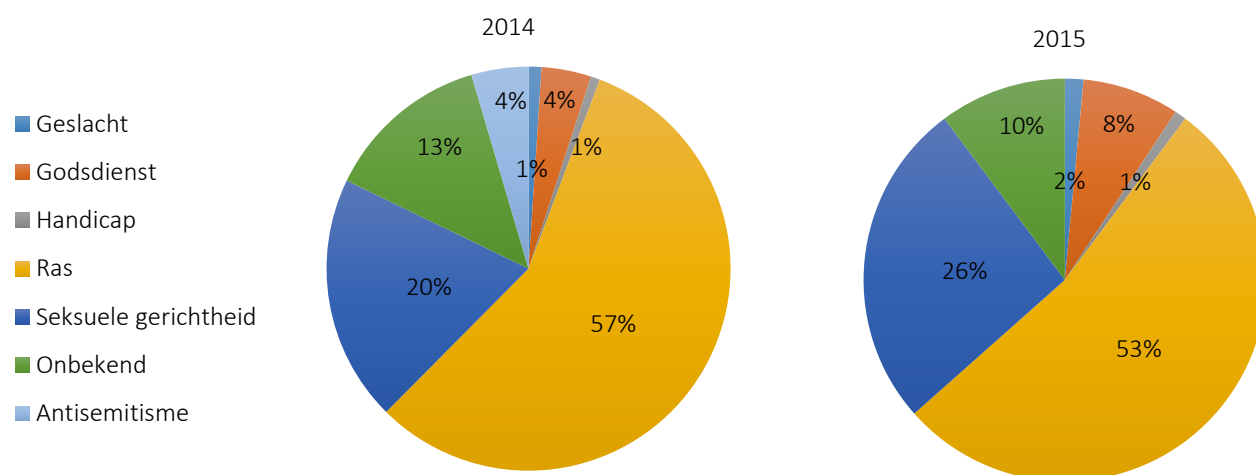
Antisemitisme wordt door de politie geregistreerd als discriminatie op grond van ras, met de subcategorie 'joods' of als discriminatie op grond van godsdienst met de subcategorie 'jodendom'. In het landelijke politierapport 2014 zijn de registraties met de subcategorie 'joods/jodendom' als aparte grond (antisemitisme) opgenomen in de tabel met discriminatiegronden en niet weergegeven onder ras of godsdienst. Dat waren er 31. In dit rapport over 2015 is ervoor gekozen antisemitisme niet als aparte discriminatiegrond op te nemen, omdat antisemitisme dat juridisch gezien niet is. In 2015 zijn er 47 registraties met de aantekening 'joods' opgenomen en is er één registratie onder subcategorie 'jodendom.'

Ook de ADV's registreren meldingen van antisemitisme. RADAR krijgt in 2014 in totaal tien meldingen van antisemitisme (geregistreerd als discriminatie op grond van ras). In 2015 zijn het er zeven.

Figuur 6: aangiften en meldingen naar discriminatiegrond in 2014 en 2015 (Politie)



Figuur 7: aangiften en meldingen naar discriminatiegrond in 2014 en 2015 (Politie)



Opvallende dalers van het aantal geregistreerde discriminatie-incidenten zijn gemeente Dordrecht (-33), gemeente Capelle aan den IJssel (-15), gemeente Gorichem (-7) en gemeente Hellevoetsluis (-6). Opvallende stijgers zijn gemeente Schiedam (+9), gemeente

Krimpen aan den IJssel (+7) en gemeente Maassluis (+3). Er zijn twee gemeenten binnen politie-eenheid Rotterdam waarin meer registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid zijn dan van ras, namelijk Capelle aan den IJssel (acht ras, tien seksuele gerichtheid) en Schiedam (elf ras, veertien seksuele gerichtheid). Bij de andere gemeenten is ras de grootste, of samen met een andere grond één van de grootste discriminatiegrond. Verder is het opvallend dat zestig procent van de geregistreerde incidenten waarbij godsdienst de discriminatiegrond was, in Rotterdam plaatsvond.

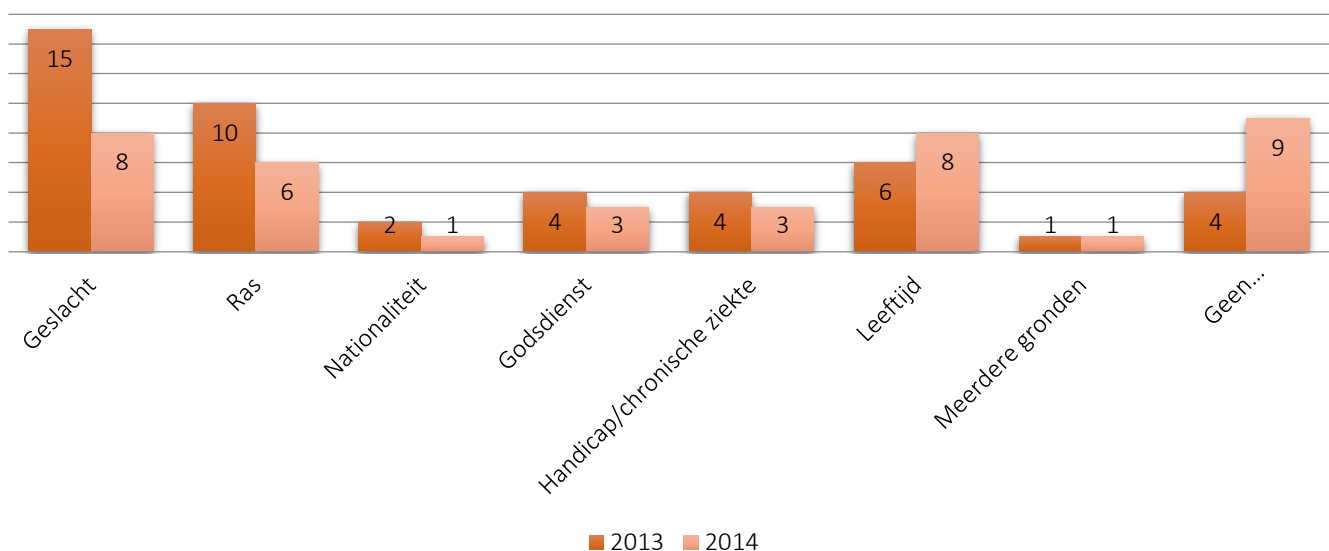
De meeste incidenten betreffen een belediging, dat zijn er namelijk 408, gevolgd door 71 gevallen van vernieling, veertien bedreigingen, twaalf mishandelingen en er was zeven keer sprake van opruiing en uitsluiting. In 2014 werden nog andere categorieën gehanteerd om de wijze van discriminatie te duiden, waardoor een vergelijking tussen de twee jaren bemoeilijkt wordt. Bedreiging werd 25 keer minder vaak geselecteerd (2014: 39, 2015:14), mishandeling 6 keer minder (2014: 18, 2015: 12), het aantal registraties van vernielingen met een discriminatoir aspect nam af met bijna 30 aft (2014: 102, 2015: 71). Belediging kwam juist 171 keer vaker voor dan het voorgaande jaar (2014: 237, 2015: 408). De categorie uitsluiting werd in 2014 5 keer geregistreerd en in 2015 7 keer. De nieuwe categorie is opruiing (7). In 2014 bleef van de 240 incidenten de wijze van discriminatie onbekend.

§0.4 Het College voor de Rechten van de Mens

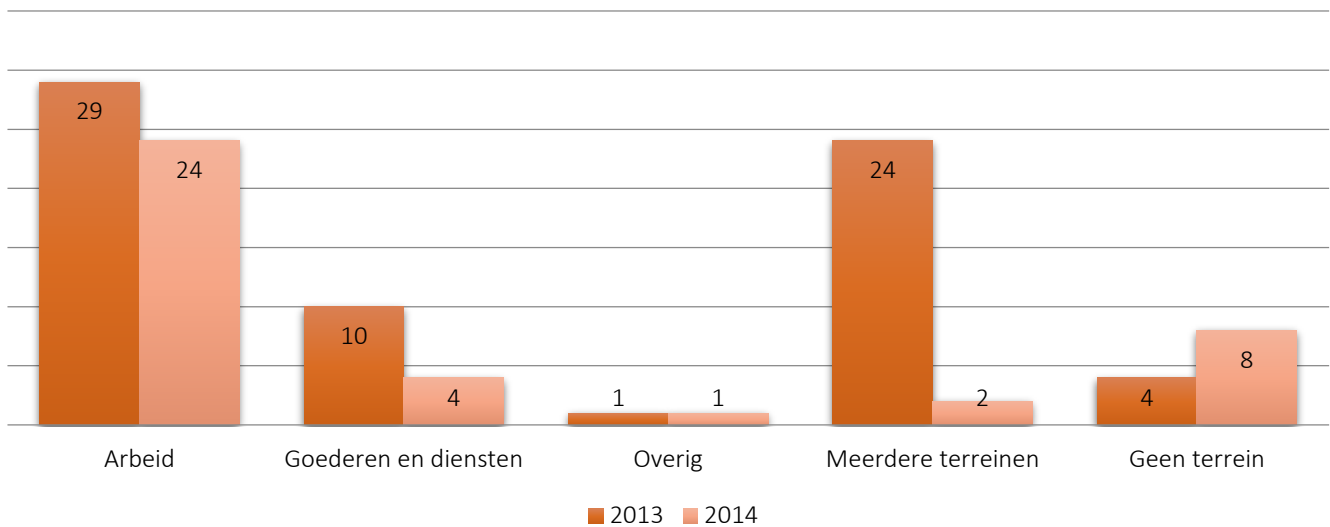
Voor deze rapportage hebben we beschikking over Collegedata specifiek uit de politie-eenheid Rotterdam tot en met 2014. Het College voor de Rechten van de Mens (het College) ontving in 2014 39 verzoeken om een oordeel van inwoners uit de politie-eenheid Rotterdam. In 2013 ontving het College nog 46 verzoeken uit deze politie-eenheid. Acht van de verzoeken in 2014 gaan over de discriminatiegrond geslacht en evenveel gaan over leeftijd, zes gaan over ras. Het grootste terrein waarover een oordeel werd gevraagd is de arbeidsmarkt.

Geslacht en leeftijd zijn de meest voorkomende gronden bij het College. Dat is niet verrassend, aangezien de meeste verzoeken om een oordeel gaan om een incident op de arbeidsmarkt. Geslacht en leeftijd zijn op de arbeidsmarkt veelvoorkomende discriminatiegronden. Daar kunt u meer over lezen in hoofdstuk 1. In 2014 gingen zeven van de elf oordelen over de arbeidsmarkt.

Figuur 8; aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de rechten van de mens, naar discriminatiegrond



Figuur 9; aantal oordelen College voor de rechten van de mens, naar terrein



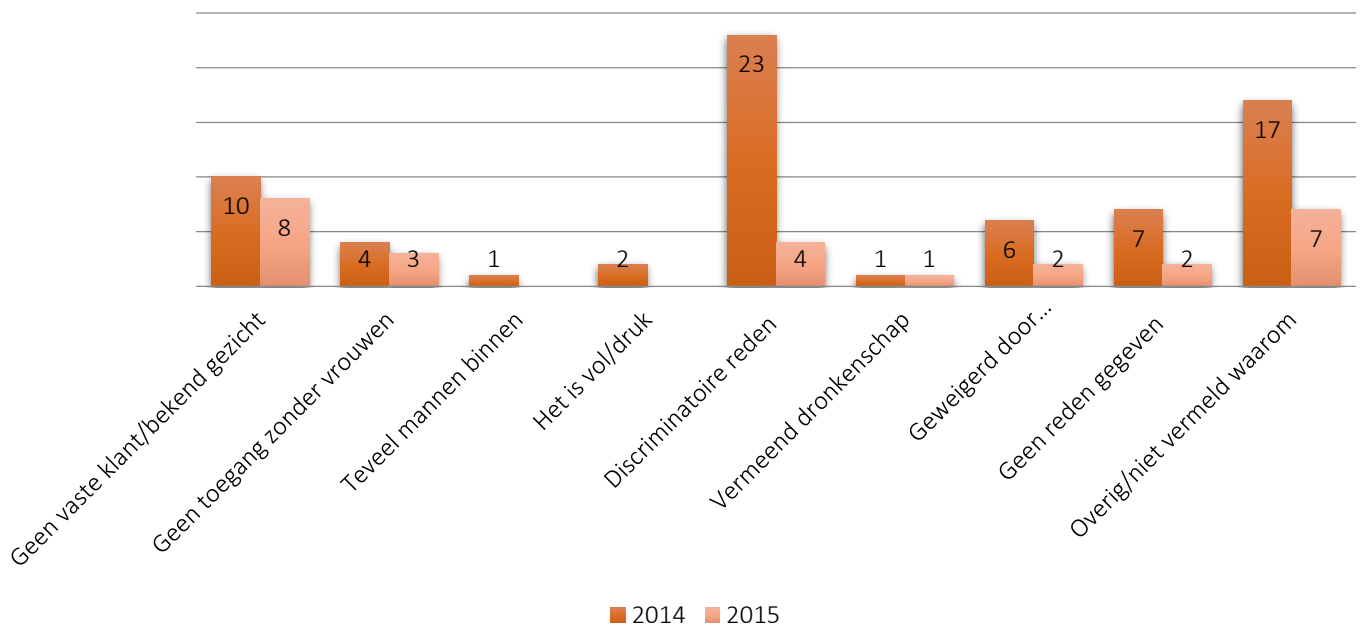
§0.5 Panel Deurbeleid Rotterdam

Een melding over (mogelijk) onterechte weigering aan de deur van een horecagelegenheid wordt door het Panel geregistreerd en, naar gelang de wens van de melder, in behandeling genomen. In 2014 zijn er 29 meldingen bij het Panel binnengekomen. Een melding kan via diverse kanalen binnenkomen. Het Panel maakt gebruik van *social media*, een SMS-dienst, een website en een telefoonlijn. Vanaf 2014 is het mogelijk om via Facebook een klacht of melding te doen.

Het aantal meldingen is in vergelijking met voorgaande jaren afgenomen. Dit kan diverse oorzaken hebben. Zo hebben er in 2015 geen sfeerbezoeken plaatsgevonden, die vaak resulteren in aanvullende publiciteit en leiden tot een stijging van het aantal meldingen. Daarnaast kan ook een andere benadering van bezoekers door beveiligers leiden tot minder meldingen over onterechte weigeringen. Tot slot kampte het panel in 2015 met personele onderbezetting.

In ongeveer 38 procent van de weigeringen is er door de melder een vermoeden van discriminatie op grond van ras of herkomst uitgesproken. Bij één melding is er geen sprake van discriminatie, bij een andere melding is het geen weigering aan de deur maar een incident dat binnen plaatsvond. Bij het doen van een melding spreekt de melder vaak over 'hij en zijn vrienden' of over 'een x-aantal vrienden.' Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat meerdere jongeren geweigerd worden, maar één persoon de melding maakt bij het Panel. De redenen voor weigering zijn te zien in onderstaand figuur.

Figuur 10; reden van weigering in 2014 en 2015

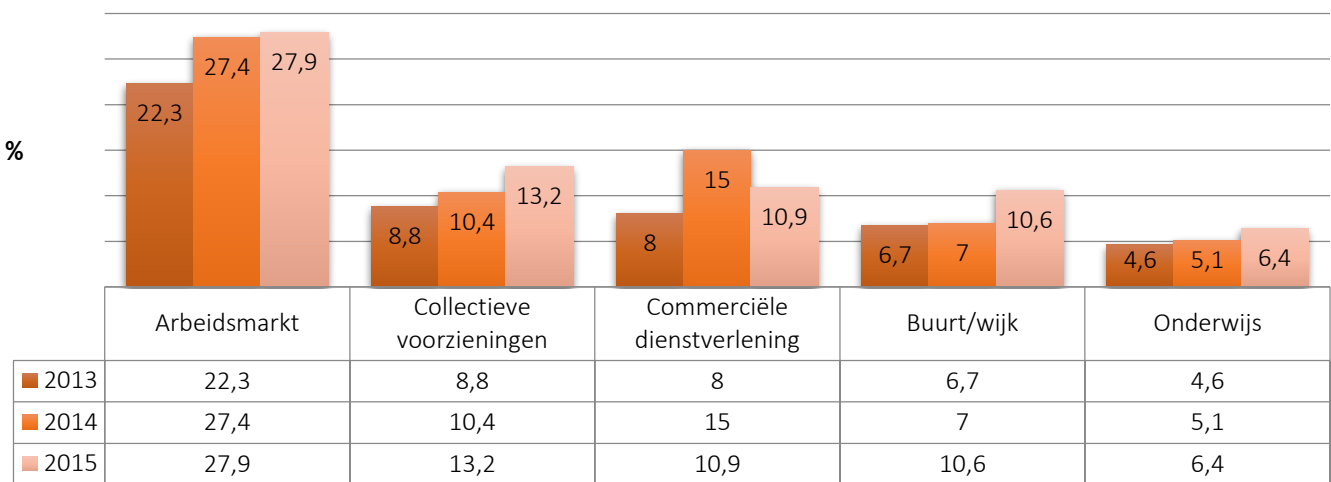


Hoofdstuk 1: Discriminatie op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is met bijna 28 procent van de ADV-meldingen sinds jaar en dag koploper van de ADV's. Vergeleken met voorgaande jaren is het aantal meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt iets afgenomen; van 168 meldingen in 2014 naar 131 in 2015. Relatief gezien is er echter een kleine stijging te zien, van 27,4 procent van alle meldingen in 2014, naar 27,9 procent in 2015 (zie figuur 11).

De meldingen gaan vooral over de gronden ras, leeftijd, godsdienst en geslacht. In de meeste gevallen gaat het om een omstreden behandeling, wat wil zeggen dat melders (voor hen gevoel) anders worden behandeld dan doorgaans, of dat voor hen andere regels gelden.

Figuur 11; Aandeel top 5-terreinen als percentage van het totaal aantal meldingen bij ADV's



Het College voor de Rechten van de Mens (het College) heeft relatief veel oordelen uitgesproken betreffende het terrein 'arbeid'; in 2015 gingen dertien van de achttien oordelen voor de eenheid Rotterdam over dat terrein. In 2014 waren dat zeven van de elf oordelen.

§1.1 Hoe ziet discriminatie op de arbeidsmarkt eruit?

Uit een onderzoek naar ervaren discriminatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat negen procent van alle werknemers in Nederland in het jaar voorafgaand aan het onderzoek discriminatie op de werkvloer heeft meegemaakt (Andriessen, Fernee & Wittebrood 2014). Van alle werkzoekenden heeft maar liefst vijftien procent zich bij het zoeken naar werk gediscrimineerd gevoeld. Het is dus ook niet gek dat arbeidsmarktdiscriminatie geen onbekend terrein is voor ADV's en het College. Maar wat houden die meldingen over de arbeidsmarkt nou precies in?

Discriminatie op de arbeidsmarkt kan zowel direct als indirect zijn. Als er bijvoorbeeld in een advertentietekst staat "Gezocht: jonge barmedewerkster" dan wordt er direct onderscheid gemaakt op zowel leeftijd als geslacht. Staat er in een vacature dat iemand vloeiend Nederlands moet kunnen spreken, terwijl dat voor de functie niet relevant is, dan wordt er indirect onderscheid gemaakt op herkomst. Nederlanders hebben immers een flinke voorsprong.

Discriminatie wordt ervaren in verschillende 'carrière-fases.' Bijvoorbeeld tijdens het solliciteren, op de werkvloer, bij de 'verdeling' van promotieplekken en als er beslissingen worden genomen over het al dan niet verlengen van het contract. Bijna de helft van de meldingen gaat over toegang tot de arbeidsmarkt; melders hebben het gevoel of weten zeker dat zij zijn afgewezen voor een functie vanwege bijvoorbeeld hun afkomst, leeftijd, geslacht of geloof (vaak in verband met het dragen van een hoofddoek). De meldingen

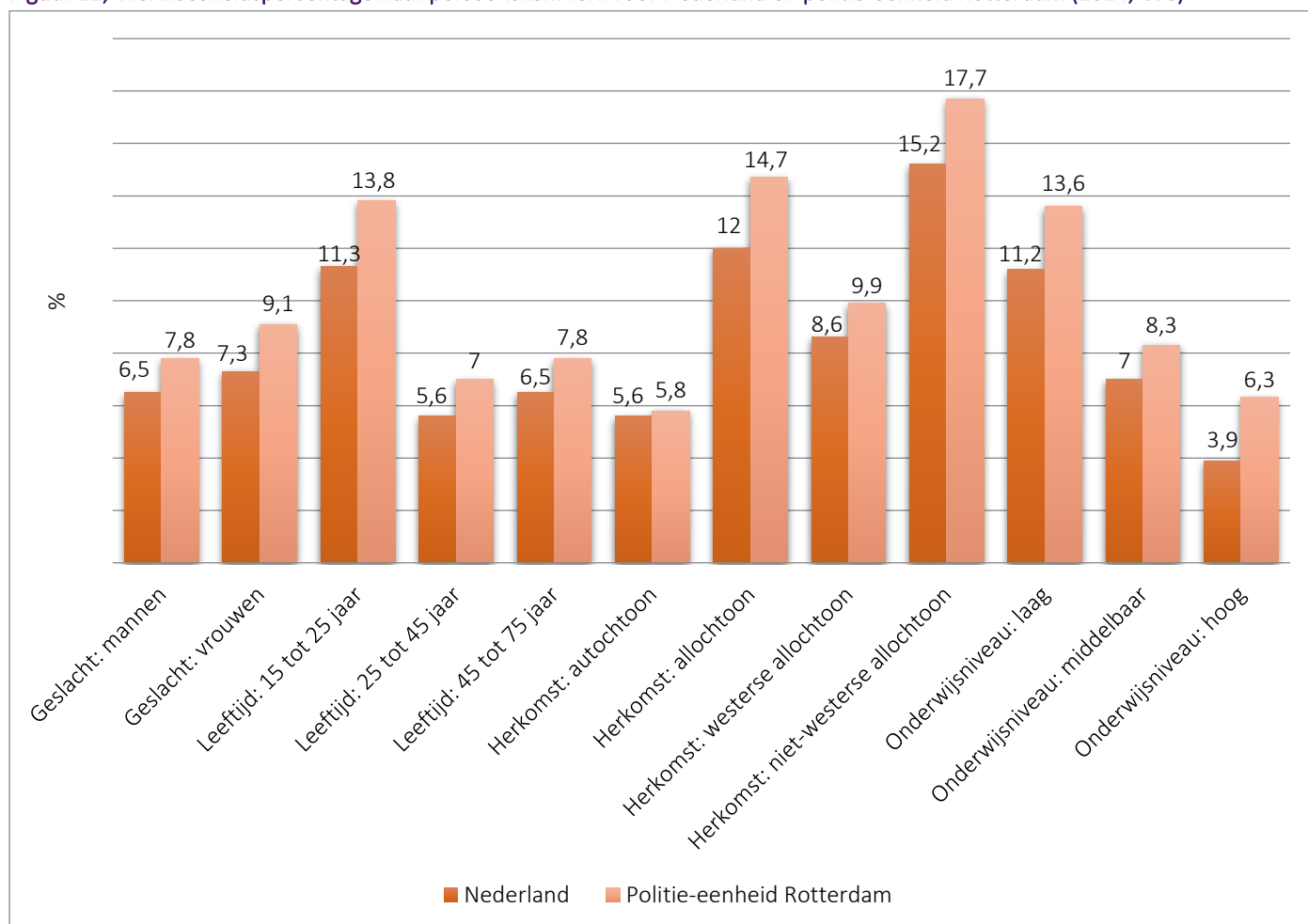
gaan over een afwijzing na een sollicitatiegesprek of over vacatureteksten waarin letterlijk om een vrouw, een man of iemand van een bepaalde leeftijd wordt gevraagd.

Bij het zoeken naar werk hebben ouderen meer last van discriminatie dan jongeren. Ruim een op de drie werkzoekenden in de leeftijd van 55 tot en met 64 jaar heeft discriminatie ervaren bij het zoeken naar werk. Bij werkzoekenden in de leeftijd van 35 tot en met 44 jaar is dat veel minder, namelijk veertien procent (Andriessen, Fernée & Wittebrood 2014). Dat beeld zien we ook terug in de meldingen bij de ADV's; melders werden niet aangenomen omdat ze "teveel werkervaring" zouden hebben, of "niet in het profiel passen," maar soms wordt de te hoog gevonden leeftijd direct als reden voor de afwijzing gegeven. Zeven van de achttien oordelen die het College in 2015 deed, gingen over discriminatie op de arbeidsmarkt op grond van leeftijd.

Een bedrijf in Numansdorp (gemeente Cromstrijen) heeft verboden onderscheid gemaakt op grond van handicap of chronische ziekte door de arbeidsovereenkomst van een man niet te verlengen. Hij werkte als inkoper/planner bij het bedrijf toen er lymfklierkanker bij hem werd geconstateerd. Kort na zijn ziekmelding kreeg de man te horen dat zijn tijdelijke contract niet werd verlengd vanwege zijn ziekte (Het College voor de Rechten voor de Mens, oordeel 2015-17).

Ouderen zijn niet de enige groep in de samenleving die te maken krijgen met discriminatie op de arbeidsmarkt. Iedereen kan ermee te maken krijgen, maar naast ouderen ervaren (niet-westerse) allochtonen, mensen met een handicap of chronische ziekte, moslims en vrouwen met enige regelmaat discriminatie op de arbeidsmarkt.

Figuur 12; Werkloosheidspercentage naar persoonskenmerk voor Nederland en politie-eenheid Rotterdam (2014, CBS)



(Niet-Westerse) allochtonen hebben het vaak moeilijker op de arbeidsmarkt dan autochtonen. Vooral niet-Westerse migranten en hun kinderen hebben een achterstand op de arbeidsmarkt: zij zijn vaker werkloos en hebben vaker een tijdelijk arbeidscontract dan

autochtone Nederlanders. De achterstand neemt nauwelijks af over de jaren en geldt voor zowel de eerste als voor de tweede generatie. Een lager opleidingsniveau en minder werkervaring is slechts een deel van de verklaring, discriminatie heeft er ook mee te maken.

Eerst heb ik gesolliciteerd met mijn Marokkaanse naam, ik werd afgewezen. Daarna heb ik gesolliciteerd met een Nederlandse naam en hetzelfde cv, nu heb ik vanmiddag een afspraak (registratie RADAR).

Met gelijke kenmerken zoals opleiding en werkervaring zijn niet-westerse migranten vaker werkloos en vaker afhankelijk van tijdelijk werk dan autochtone Nederlanders. Ook uitzendbureaus maken onderscheid naar etnische achtergrond. Allochtone werkzoekenden die bij het uitzendbureau langsgaan om werk te vinden hebben minder kans een baan aangeboden te krijgen dan autochtone werkzoekenden met hetzelfde cv. (Andriessen, Nievers & Dagevos 2012: 9).

Een man van Afghaanse afkomst solliciteerde voor een stageplaats en werd afgewezen. De man solliciteerde op de dag van zijn afwijzing opnieuw en gebruikte daarbij een verzonnen Nederlands klinkende naam. Het bedrijf in Rotterdam nodigde hem een paar uur later uit voor een sollicitatiegesprek. De man vermoedt dat zijn afkomst een rol speelde bij zijn afwijzing voor een stageplaats. Het College voor de Rechten van de Mens oordeelt dat het bedrijf verboden onderscheid op grond van ras heeft gemaakt bij de afwijzing voor een stageplaats (Oordeel 2015-112, College voor de Rechten van de Mens).

ADV's en politie krijgen ook meldingen van mensen die gepest en uitgescholden worden op de werkvloer of wiens contract niet verlengd wordt om mogelijk of soms duidelijk discriminatoire redenen. Pesterijen tussen collega's om iemands godsdienst, seksuele gerichtheid of geslacht of het niet willen aanpassen van de werkplek om aan de behoeften van een werknemer met een handicap of chronische ziekte tegemoet te komen, zijn situaties waarin men zich gediscrimineerd kan voelen.

Werknemer wordt weggestuurd met de woorden: "we hebben nieuw beleid, waardoor we alleen Turken en Marokkanen laten werken die we al kennen" en "we willen hier geen moslims hebben" (registratie politie).

Er bestaan grote verschillen in discriminatie-ervaringen tussen verschillende groepen. Ongeveer een derde van de werkende Marokkaanse Nederlanders, tot een kwart van de werkende Antilliaanse Nederlanders hebben ervaringen met discriminatie op de werkvloer. Het gaat vooral om kwetsende grappen die gemaakt worden door collega's, leidinggevend, of managers. Discriminatie op de werkvloer komt ook voor in het klantcontact, medewerkers worden onheus bejegend, uitgescholden of uitgelachen of klanten weigeren geholpen te worden door de desbetreffende medewerker.

Ook vrouwen krijgen te maken met discriminatie op de arbeidsmarkt. Veel meldingen komen van moslima's met hoofddoek. Zij vallen op, omdat hun hoofddoek zichtbaar is en daardoor vallen ze helaas ook op in de discriminatiecijfers. Van de zestien meldingen die de ADV's binnenkrijgen van discriminatie op de arbeidsmarkt op grond van geloof, gaan tien meldingen over discriminatie van vrouwen met een hoofddoek. Zij krijgen bijvoorbeeld te horen dat ze een baan alleen krijgen als ze hun hoofddoek afdoen, worden uitgescholden op de werkvloer, of klanten willen niet door hen worden geholpen.

Ik ben werkzaam in een apotheek. Via ons klanttevredenheidsonderzoek heeft een klant het volgende ingevuld: 'Toen ik zag dat er een medewerker met een hoofddoekje werkzaam was, ben ik direct weggegaan' (registratie RADAR).

Andere voorbeelden van discriminatie van vrouwen op de arbeidsmarkt zijn pesten op de werkvloer of niet aangenomen worden dan wel geen contractverlenging krijgen bij een zwangerschap. Het is in Nederland verboden een contract niet te verlengen vanwege zwangerschap of moederschap. Uit een peiling van Het College voor de Rechten van de Mens uit 2013 blijkt echter dat managers in Nederland weinig tolerant zijn richting zwangere vrouwen. 750 vrouwen reageerden, een derde van de vrouwen gaf aan regelmatig kritiek op hun zwangerschap te krijgen van hun manager. Bij ruim een kwart van de vrouwen gaat de promotie niet door vanwege hun zwangerschap en in 25 procent van de reacties stond dat een contractverlenging niet doorging (College voor de Rechten van de Mens 2013).

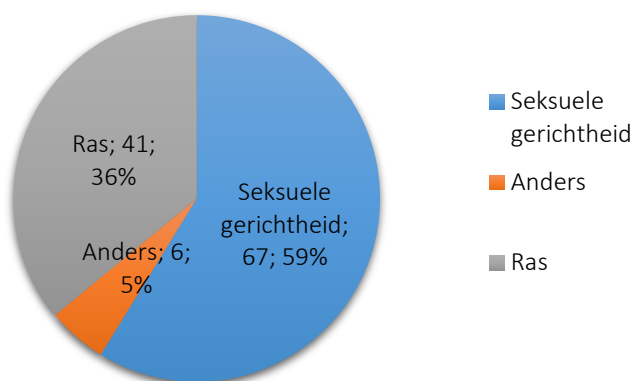
Melder geeft aan dat leidinggevende het volgende letterlijk heeft gezegd: "Als je niet zwanger was geworden dan was het vaste contract voor jou" (registratie RADAR).

Zoals uit de diverse voorbeelden van hierboven blijkt, kan iedereen op een bepaald moment in zijn of haar leven te maken krijgen met arbeidsmarktdiscriminatie. Gelukkig lijkt er steeds meer aandacht te komen voor zowel discriminatie op de arbeidsmarkt, als voor mogelijke oplossingen. Daarover meer in paragraaf

§1.2 Discriminatie van politieagenten

De politie registreert discriminatie van personen met een publieke taak apart. Dit betreft mensen die werken voor organisaties in dienst van de overheid of taken uitvoeren namens de overheid. Denk aan politieagenten, ambulancepersoneel en medewerkers in het openbaar vervoer, maar ook aan docenten en stadswachten. Vanwege het belang van de publieke taak voor de samenleving heeft de overheid speciale aandacht voor deze categorie werknemers en het tegengaan van agressie en geweld jegens hen.⁶ Dit jaar gaan nagenoeg alle politieregistraties in deze categorie over beledigingen van politieagenten. Zij hebben vaak te maken met verbaal of fysiek geweld, ze worden uitgescholden, bespuugd of aangevallen.

Figuur 13: discriminatie van politieagenten



Veruit de meeste geregistreerde incidenten tegen werknemers met een publieke taak in de eenheid Rotterdam gaan over discriminerende beledigingen op grond van seksuele gerichtheid, gevolgd door ras. Het betreft vooral zaken waarbij de werknemer is uitgescholden voor "homo" of "jood". In 2015 gaat ongeveer de helft van de zaken (24) over belediging op grond van ras over scheldpartijen waarin het woord 'jood' is gebruikt. Het is niet aannemelijk dat de verdachte/dader het woord 'jood' heeft gebruikt omdat hij of zij ervan uitging dat de werknemer joods is. Eerder is hier sprake van het willekeurig gebruik van het woord 'jood' als

scheldwoord. Als er sprake is van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid is het ook aannemelijk dat de scheldwoorden "homo" en 'flikker' als willekeurige scheldwoorden zijn gebruikt. Vier keer werd een agent bedreigd.

De meeste geregistreerde discriminatie-incidenten vonden plaats in Rotterdam (84). Ook in Dordrecht (9), Schiedam (8), Capelle aan den IJssel (4), Nissewaard (3), Albrandswaard, Gorinchem, Lansingerland, Maassluis en Sliedrecht (allen 1) werden politieagenten gediscrimineerd.

§1.3 Aandacht voor arbeidsmarktdiscriminatie

Uit bovenstaande blijkt wel dat arbeidsmarktdiscriminatie een serieus probleem is. Bestrijden ervan staat dan ook hoog op de agenda van de overheid. Op 1 september 2015 heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de voortgangsrapportage 'actieplan arbeidsmarktdiscriminatie' naar de Tweede Kamer gestuurd. Het actieplan bevat 42 acties gericht op handhaving, melding en registratie, kennis en bewustwording, diversiteitsbeleid en onderzoek. Al deze 42 acties worden momenteel uitgevoerd. De overheid geeft met deze aanpak en vervolgstappen het signaal af dat zij arbeidsmarktdiscriminatie echt wil aanpakken. Eén van de acties is dat de overheid het contract met uitzendbureaus beëindigd als er sprake is van een veroordeling wegens discriminatie. Een Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie heeft ook handen en voeten gekregen in Rotterdam. Zo is op 20 april 2016 een Platform tegen arbeidsdiscriminatie ingesteld. De gemeente doet tevens geen zaken meer met bedrijven die zijn veroordeeld voor discriminatie.

Een andere manier waarop discriminatie kan worden tegengegaan en waar momenteel vernieuwde aandacht voor is, is door anoniem solliciteren. Hierbij worden de naam, contactgegevens, geslacht, leeftijd, geboorteplaats, nationaliteit, burgerlijke staat, aantal kinderen en eventuele foto, of een selectie van deze kenmerken, op sollicitatiebrieven en curricula vitae van sollicitanten verwijderd of onleesbaar gemaakt. Deze interventie heeft als doel dat kenmerken die niet relevant zijn voor de functie niet

⁶ Zie: <http://www.agressievrijwerk.nl/>

onbewust worden meegewogen in de selectie van kandidaten. Alleen door deze informatie helemaal weg te laten, kan voorkomen worden dat men zich laat leiden door onbewuste voorkeuren. De invoer van anoniem solliciteren vraagt om een extra inspanning van werkgevers, maar creëert wel een gelijk speelveld die de kans om op gesprek te komen vergroot voor achtergestelde groepen en daarmee ook de kans om uiteindelijk aangenomen te worden. Het bewijs over de (in)effectiviteit van anoniem solliciteren is nog niet geleverd. Toch wijzen de meeste resultaten voorzichtig in de richting van een positief effect op de instroom van minderheidsgroepen (van Drie, Schriemer & Walz 2015).

Ook is een landelijke, meerjarige voorlichtingscampagne gestart met als doel om bewustwording te vergroten. Het eerste deel van de campagne richt zich op de aangifte- en meldingsbereidheid. Deze campagne, 'zet een streep door discriminatie', verwijst onder andere naar een website waar duidelijk uitgelegd wordt wat burgers kunnen doen wanneer zij discriminatie ervaren. De campagne is in september 2015 van start gegaan. In deze maand zijn, mogelijk als gevolg van de campagne, bij de ADV's in het land en ook bij RADAR iets meer discriminatiemeldingen binnengekomen dan in de overige maanden.⁷ De campagne zal zich in 2015 sterker gaan richten op onder andere arbeidsmarktdiscriminatie.

Gemeente Rotterdam heeft, net als RADAR, het Charter Diversiteit ondertekend. Het Charter Diversiteit bevordert diversiteit en inclusie in de publieke en private sector. Door ondertekening van het charter verplichten werkgevers zich om gelijke kansen en diversiteit in hun bedrijf actief te bevorderen. De werkgevers hebben minimaal één concreet doel geformuleerd en rapporteren jaarlijks over de vorderingen, succesvolle en minder succesvolle praktijkvoorbeelden.⁸

⁷ Zie 'Stemmingen en Koersen: Discriminatie 2015, een Overzicht in Vogelvlucht' online via <https://radar.nl/?file=2824083>

⁸ Zie: <http://diversiteitinbedrijf.nl>

Hoofdstuk 2: lhbt-discriminatie

Ruim een miljoen mensen in Nederland zijn homo- of biseksueel. Daarnaast telt Nederland naar schatting zo'n 850 transgenders (Geerdinck et. Al 2011: 5). Diverse onderzoeken hebben de maatschappelijke acceptatie van homoseksualiteit in Nederland in kaart gebracht. Dit gebeurt aan de hand van enquêteonderzoek gehouden onder de hele bevolking. Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat slechts een kleine groep Nederlanders afwijzend tegenover homoseksualiteit staat. 92 procent van de Nederlanders deelt de opvatting dat homo's, lesbiennes en biseksuelen hun leven mogen leven zoals zij dat willen. Echter vindt tegelijkertijd 35 procent het aanstootgevend twee mannen te zien zoenen, tegenover twaalf procent die het aanstootgevend zegt te vinden een man en een vrouw te zien zoenen (Kuyper 2015). Uit een peiling uitgevoerd in 2012 bleek nog dat 29 procent van de ondervraagden het aanstootgevend vond om twee mannen zoenend op straat te zien, terwijl veertien procent daar moeite mee had als het om een man en een vrouw ging (Keuzenkamp & Kuyper 2013). De maatschappelijke acceptatie van homoseksualiteit is dus vrij groot, maar tegenover homoseksueel gedrag is men duidelijk minder tolerant dan tegenover heteroseksueel gedrag en bovendien er is een vermindering in tolerantie van lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders (Lhbt's) te zien tussen de jaren 2012 en 2015.

Praktiserend christenen en moslims hebben de meeste moeite met homoseksualiteit. Iets meer dan een kwart van de mensen die één keer per week naar de kerk of moskee gaat, staat afwijzend tegenover homoseksualiteit (Keuzenkamp & Kuyper 2013). Jongeren, 70-plussers en etnische minderheden zijn ook groepen die minder tolerant zijn als het gaat over Lhbt's (Kuyper 2015). Uit analyse van politiegegevens uit 2015 blijkt dat bij discriminatie van homo's in de buurt en in de openbare ruimte relatief vaak (groepen) mannen met een (vermeende) Marokkaanse en in mindere mate Antilliaanse achtergrond betrokken zijn.

Slachtoffer loopt met zijn vriend na het uitgaan door de stad als een groep van drie (vermeend) Marokkaanse mannen zijn vriend in zijn rug schoppen. Ze worden uitgescholden voor kankerhomo's en vuile vieze flikkers. Als ze door willen lopen krijgt slachtoffer nog een klap op zijn keel en ziet dat de verdachte een mes in zijn handen heeft (registratie politie).

Daarnaast wijst onderzoek uit dat 25 procent van de homoseksuele mannen en lesbische vrouwen last heeft van negatieve reacties in de openbare ruimte (Kooiman & Keuzenkamp 2012). Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen voelen zich duidelijk onveiliger dan heteroseksuele mannen en vrouwen. Zo voelt 22 procent van de homoseksuele mannen zich wel eens onveilig in de eigen buurt, tegenover dertien procent van de heteroseksuele mannen (CBS 2015: 135). 27 procent wordt wel eens respectloos behandeld, dat geldt voor 22 procent van de heteroseksuele mannen. Lesbiennes worden vaker respectloos behandeld dan heteroseksuele vrouwen (27 procent tegenover 22 procent) (ibid.). Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen krijgen in de openbare ruimte vooral vervelende reacties die te maken hebben met hun seksuele voorkeur. Het gaat daarbij om afkeurende blikken, uitgescholden worden en flauwe grappen. LHB-volwassenen zijn vaker slachtoffer van een misdrijf dan heteroseksuelen en voelen zich onveiliger in hun eigen wijk (CBS 2013). LHB-jongeren tot slot, worden veel vaker gepest dan hetero-jongeren (Beusekom et. al. 2012).

Een homoseksuele jongen wordt gepest op zijn middelbare school. De pesterijen bestaan uit scheldpartijen waarin hij wordt uitgemaakt voor homo en flikker, hij wordt regelmatig in een hoek gedrukt en achterna gefietst. De school legt de pesters geen straffen op. Volgend jaar gaat hij naar een andere school (registratie politie).

Niet minder dan veertig procent van de transgenders heeft last van negatieve opmerkingen in de openbare ruimte (Kooiman & Keuzenkamp 2012). De meeste mensen zouden transgenders accepteren in hun vriendenkring. Ongeveer negen procent geeft aan een vriendschap met een goede vriend(in) te verbreken als die van plan is om een geslachtsaanpassende behandeling te ondergaan. Duidelijk is dat veel mensen waarde hechten aan duidelijkheid over iemands geslacht: 21 procent gaat liever niet om met mensen die zich niet duidelijk man of vrouw voelen en 57 procent wil bij een ontmoeting weten of iemand een man of een vrouw is (Keuzenkamp & Kuyper 2013).

Negatieve reacties op de seksuele gerichtheid van Lhbt's staan in verband met een slechte gezondheid en welzijn. Lhbt's hebben vaker last van psychische klachten dan de rest van de bevolking. Ze ervaren bijvoorbeeld eenzaamheid of zijn depressief (Kuyper & Lisdonk 2015). Zelfmoordpogingen komen relatief vaker voor onder deze groep dan onder andere groepen. Het is dan ook belangrijk om aandacht te besteden aan discriminatie van Lhbt's.

Meldingen over lesbiennes, homo's en biseksuelen worden geregistreerd als discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Meldingen over transgenders op geslacht. Eerst gaan we in op discriminatie van lesbiennes, homo's en biseksuelen (lhb's) en daarna belichten we discriminatie van transgenders.

In de Rotterdamse Omnibusenquête zijn in 2015 enkele vragen opgenomen die de acceptatie van homoseksualiteit onder Rotterdammers meten. Dit is in 2007 ook gedaan. Uit het onderzoek blijkt dat de algemene acceptatie toeneemt: in 2015 vindt 91% van de Rotterdammers dat lesbische vrouwen en homoseksuele mannen hun leven moeten kunnen leiden zoals ze dat zelf willen. Dit was in 2007 nog 84%. Daarnaast heeft 84% van de Rotterdammers geen probleem met een homoseksueel huwelijk. 70% vindt dat homoseksuele en lesbische stellen net als heteroseksuele koppels kinderen moeten kunnen adopteren. De houding tegenover homoseksualiteit in de naaste omgeving is minder positief en ook minder positief geworden sinds 2007. Vond in 2007 nog 74% van de Rotterdammers dat het hen niet uitmaakt als een familielid homoseksueel zou zijn, in 2015 is dit gedaald naar 70%. Ook met homoseksuele intimiteit hebben Rotterdammers beduidend meer moeite dan wanneer hen in het algemeen wordt gevraagd of zij homoseksualiteit accepteren: uit het onderzoek blijkt dat in 2015 57% van de ondervraagde Rotterdammers er geen moeite mee heeft om een homoseksueel stel hand in hand te zien lopen (IDEM Rotterdam 2016).

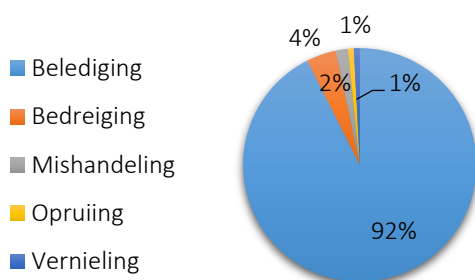
§2.1 Discriminatie van lhb's

Homo's en lesbiennes hebben vooral last van respectloos gedrag door onbekenden op straat en in het openbaar vervoer (CBS 2014: 52). Het aanpakken van discriminatie en geweld tegen Lhbt's is sinds 2015 een officiële prioriteit van de Nederlandse politie. De prioriteiten voor politie en Openbaar Ministerie (OM) worden eens per vier jaar vastgesteld. Discriminatiebestrijding is er daar één van voor de periode 2015-2018. De politie wordt er in die periode door de minister van Veiligheid op afgerekend.

Melder liep met zijn vriend richting de metro toen ze een groep jongens tegenkwamen. Ze werden uitgescholden voor homo. Toen ze weg wilden rennen, werden ze achtervolgd en zijn ze geslagen (registratie politie).

In 2015 zijn er 142 politieregistraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. In 2014 waren dat er 134. De politie registreerde in 2015 twee meldingen waarbij sprake is van mishandeling en vijf waarbij sprake is van bedreiging.

Figuur 14; wijze van discriminatie, politie



Het aantal registraties bij politie is onder andere zo hoog, omdat 'homo' vaak als willekeurig scheldwoord is gebruikt en dus niet vanwege de (vermeende) homoseksualiteit van het slachtoffer. Helaas is het voor 2015 niet mogelijk om de registraties verder te analyseren. Inhoudelijke bestudering van de registraties van 2013⁹ maakte duidelijk dat in het geval van mishandeling bij ongeveer de helft van de incidenten verdachte en slachtoffer elkaar niet kenden (Mink & Schilt 2014). Wat betreft de registraties in 2013 is van ongeveer de helft van alle incidenten waarbij sprake is van mishandeling of bedreiging uit de vastgelegde informatie af te leiden dat het slachtoffer homoseksueel is. In de andere helft van de gevallen is "homo" vermoedelijk

als willekeurig scheldwoord gebruikt, al is het ook mogelijk dat de verdachte of dader dacht dat het slachtoffer homo was en was dat de reden voor de mishandeling of bedreiging.

⁹ Voor dit rapport is gebruik gemaakt van landelijk gescreende discriminatie-incidenten, die beschikbaar zijn voor 2014 en 2015. Over de periode 2012-2013 zijn zaakoverzichten over de politie-eenheid Rotterdam beschikbaar, die in de betreffende jaren zijn gebruikt voor rapportage. Omdat in de landelijk aangeleverde politiecijfers over 2015 geen casusomschrijvingen zijn opgenomen, is voor deze analyse gekeken naar de casusomschrijvingen in de zaakoverzichten van 2012 en 2013 om een nadere schets te geven van discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid. In 2013 ging het om 128 registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. In 2012 waren dat er 119.

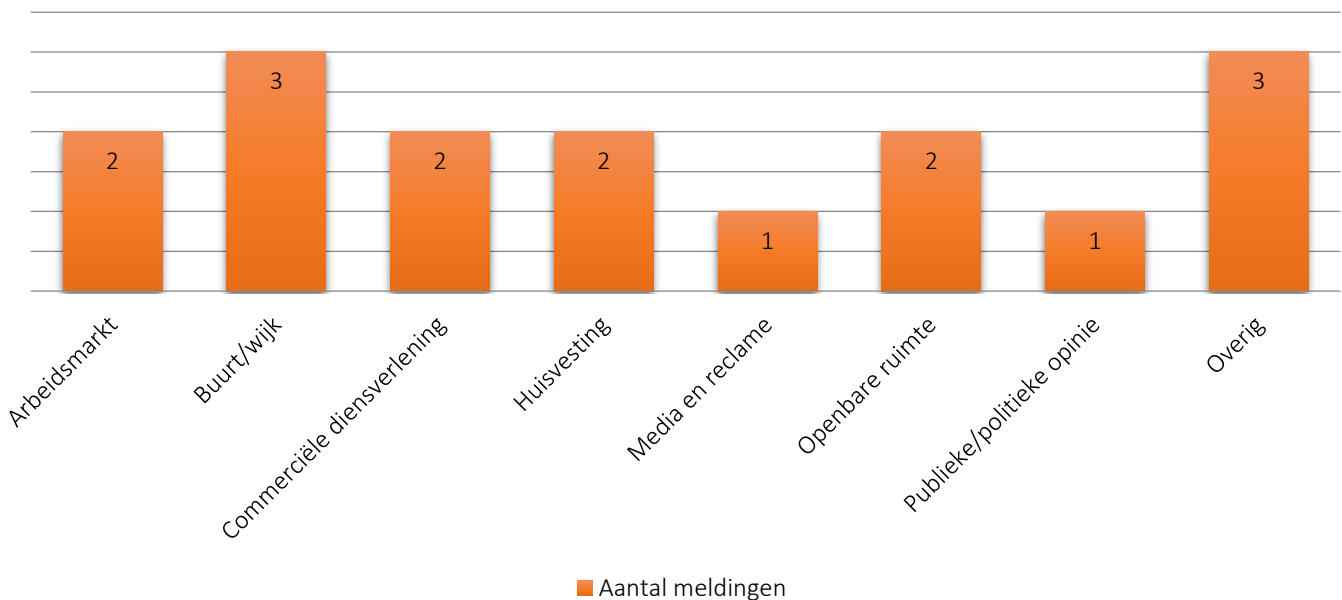
Melder wordt door zijn broer bedreigd. Hij mag niet vertellen dat hij homo is, als hij dat wel doet zegt zijn broer dat hij hem vermoordt (registratie politie).

ADV's in de eenheid ontvangen in 2015 zestien meldingen op grond van seksuele gerichtheid. Dat aantal is vrij stabiel: in 2013 waren er eveneens zestien meldingen en in 2014 waren het er zeventien. Tien meldingen komen uit Rotterdam, twee uit Schiedam en Vlaardingen, uit Korendijk en Strijen ieder één.

Driekwart van de meldingen in 2015 wordt gedaan door mensen die worden uitgescholden en opvallend is dat de discriminatie op veel verschillende plekken plaatsvindt. Waar bijvoorbeeld leeftijdsdiscriminatie in de meeste gevallen plaatsvindt op de arbeidsmarkt, is er geen koploper voor discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, zoals in figuur x goed te zien is.

Sinds ik trouwde met een man en ging samenwonen in het huis waar ik al acht jaar woonde, is de homohaat ernstig. Met name de bovenbuurman is erg agressief. Hij spuugt naar ons op straat, scheldt ons uit en heeft sinds het voorjaar een camera bij zijn voordeur opgehangen waarmee hij ons 24/7 in de gaten kan houden. Tussen het spugen door, vertelde hij dat we 'op de verkeerde weg' zijn en dat hij van ons walgt (registratie RADAR).

Figuur 15: Discriminatie om iemands seksuele gerichtheid, naar maatschappelijk terrein (ADV's)



Discriminatie van homoseksuelen komt zowel openlijk als verborgen voor. Waar pesterijen in de buurt zoals hierboven omschreven in het openbaar plaatsvinden, zijn er ook gevallen denkbaar waarin de discriminatie niet makkelijk gezien kan worden. Zoals in het geval waarin een eigenaar van een Rotterdams appartement homoseksuelen weigert.

Eigenaar van appartement in Rotterdam stelt in de huisregels: "We don't accept gays in the building (registratie RADAR).

§2.2 Discriminatie van transgenders

Uit een onderzoek van het SCP blijkt dat transgenders vaak te maken krijgen met negatieve reacties vanwege het transgender zijn (Keuzenkamp 2012). 42 procent van de ondervraagde transgenders had het jaar voorafgaand aan het onderzoek weleens negatieve reacties gekregen, vooral in de openbare ruimte (38 procent van de respondenten). Zelfs bij ernstige incidenten zoals bedreiging, seksuele intimidatie en fysiek geweld deed zo'n 84 procent geen melding of aangifte.

In 2015 heeft transgender netwerk Nederland (TNN) een onderzoek gedaan naar de ervaring en beleving van veiligheid in de openbare ruimte onder 351 transgender personen. Een derde van de respondenten wordt in ieder geval maandelijks beledigd en in de twaalf maanden voor het onderzoek maakte 43 procent een gewelddadig incident mee. Hoe zichtbaarder het is dat iemand en transgender persoon is, hoe meer geweld hij of zij in het algemeen ondervindt. Geweld, zo blijkt ook uit dit onderzoek, wordt overigens weinig gemeld. Vooral uitgaansgelegenheden worden als onveilig bestempeld. Men past het gedrag aan uit angstgevoelens en vermijden bijvoorbeeld andere mensen. Een kwart ontvangt professionele hulp (Oosterhout & Alink 2015: 3).

RADAR ontvangt in 2015 één melding van discriminatie van een transgender die is geïntimideerd en afgeperst door portiers van een uitgaansgelegenheid in Rotterdam. Het aantal meldingen neemt langzaam af; in 2013 en 2014 ontvingen ADV's in de eenheid Rotterdam twee meldingen, in 2012 vijf. Dat wil overigens niet zeggen dat discriminatie van transgenders afneemt. Zoals hiervoor te lezen is wordt er zelden melding gemaakt van een incident, zelfs niet als er geweld aan te pas komt. Meldingen gaan in de afgelopen jaren over ervaren discriminatie in de procedure om geregistreerd te kunnen worden als het andere geslacht (zoals het niet aan willen passen van briefhoofden), pesterijen op de werkvloer, het weigeren van een baan en scheldpartijen. De laatste vaak uit het niets, door voorbijgangers.

Melder is crossdresser en is op straat in het voorbijgaan uitgescholden voor homo en teringhoer (registratie politie).

Buiten de melding over de crossdresser zijn geen registraties van discriminatie van transgenders in 2015 bij politie bekend. De onderrapportage is zeer waarschijnlijk groot.

Hoofdstuk 3: Vluchtelingen

Politie, RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen krijgen maar weinig meldingen binnen over discriminatie van vluchtelingen. Toch is het gezien de ontwikkelingen in het afgelopen jaar nodig om bij het onderwerp stil te staan. Het onderwerp 'vluchtelingen' is geen discriminatie, maar het is wel evident dat met de komst van vluchtelingen naar Europa en Nederland, een algemene angst voor 'vreemden' en anti-moslimsentiment mee lijkt te komen. Daarom gaat dit hoofdstuk, na het geven van een context, in op een schijnbaar toenemend anti-moslimsentiment en op het gevoel dat vluchtelingen slechts afkomen op de welvaart waar autochtone Nederlanders met hun belastinggeld aan bijgedragen hebben.

Op een bordje bij aanleunwoningen in Oud-Beijerland staat met stift geschreven: "minder vluchtelingen" en "pro-racisme" (registratie politie).

Printscreen van Facebook



In 2015 vragen 43.093 mensen asiel aan. Het grootste deel bestaat uit Syriërs (18.677 personen, 43 procent) en 7.359 Eritreeërs (zeventien procent). Ongeveer zeventig procent van de aanvragen is toegekend (VluchtelingenWerk 2016). De toestroom van asielzoekers legt een grote druk op verschillende instanties, zoals het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA), VluchtelingenWerk en de politie. Agenten worden ingezet bij onder andere de identificatie van asielzoekers, extra beveiliging rondom opvanglocaties en bij demonstraties. Dit legt een grote druk op de capaciteit van Nationale Politie (Obdeijn 2015).

Het nationaal probleembesef wordt zeker eind 2015 gedomineerd door zorgen over immigratie en integratie. Veel burgers maken zich grote zorgen over de komst van vluchtelingen naar Nederland, ze zijn bijvoorbeeld bang voor spanningen in de samenleving, of vinden het oneerlijk dat vluchtelingen geld en voorzieningen krijgen terwijl sommige Nederlanders in armoede leven en jarenlang moeten wachten op een woning. Een andere angst is dat zich onder vluchtelingen terroristen bevinden. Een dame uit Dordrecht verwoordt haar angst: "Mijn hart zegt: laat ze maar komen. Maar je weet niet

wat ze later hier gaan aanrichten" (Groen 2015). Een aanzienlijk kleinere groep mensen zijn juist boos over de ongestuurde houding van Nederland tegenover vluchtelingen. Slechts dertien procent is het eens met de stelling dat Nederland meer vluchtelingen zou moeten opnemen dan nu het geval is (Dekker et.al. 2015: 2).

De onrust wordt aangewakkerd door en is terug te zien in de media, vooral sociale media. Wilders twittert na de aanslagen 'Sluit de Nederlandse grenzen. Nu! Bescherm de Nederlandse bevolking!'. Groepen als Identitair Verzet proberen het maatschappelijk klimaat en het vluchtelingendebat te beïnvloeden door op hun Facebookpagina berichten te plaatsen als 'Wat gaan we doen, Nederland? Gaan we stilletjes wachten tot we uitgemoord worden, of staan we op en vechten we voor ons land, ons volk, onze vrijheid?'.

Op de gymzaal aan de Weteringsingel in Hendrik-Ido-Ambacht waar 25 vluchtelingen worden opgevangen, hebben onbekenden anti-vluchtelingen leuzen gekalkt. "Eigen volk eerst. Laat hun maar sterven", staat er (RTV Rijnmond, 13 oktober 2015).

Op een inloopavond van gemeente Hendrik-Ido-Ambacht over vluchtelingenopvang in de gemeente geven twee personen de aanwezige agenten te kennen dat ze het niet raar vinden dat de opvanglocatie de nacht ervoor is beklad met racistische leuzen en dat ze de opvreters totaal niet zien zitten (registratie politie).

In dit hoofdstuk worden het anti-moslimsentiment en het anti-allochtonensentiment in het licht van de vluchtelingen crisis besproken, gevolgd door reacties op de komst van asielzoekerscentra en noodopvangen in gemeenten in de eenheid. Voor dit hoofdstuk is een *quick scan* van onder andere lokale kranten uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in incidenten met betrekking tot de opvang van vluchtelingen in politie-eenheid Rotterdam. Op dezelfde manier is onderzoek gedaan naar positieve (burger)initiatieven in de eenheid.

§3.1 Anti-moslimsentiment

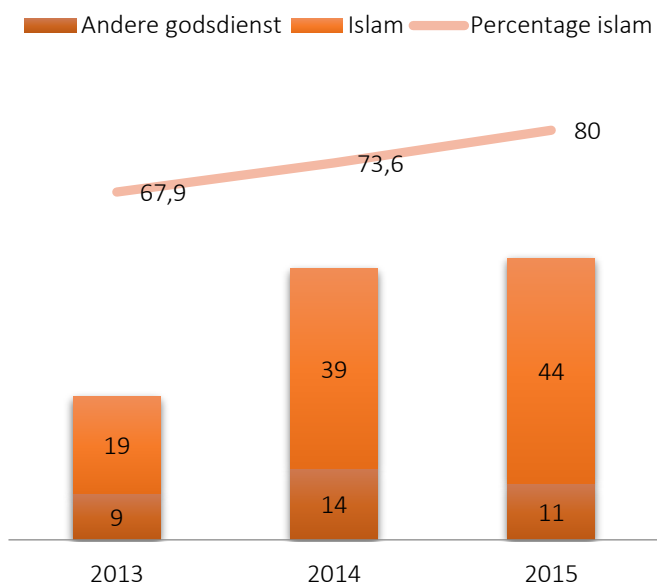
Verschillende meldpunten ontvangen steeds meer meldingen van moslims die discriminatie hebben ervaren. Incidenten vinden plaats in allerlei alledaagse contexten zoals de woon-, werk- en schoolomgeving en hoe duidelijker te zien is dat iemand moslim(a) is, hoe vaker zij discriminatie lijken te ervaren. Vlak na aanslagen lijken toenames in het aantal meldingen te zien te zijn en ook gaan discussies in het licht van de vluchtelingenstroom regelmatig over de (vermeende) moslim achtergrond van de vluchtelingen. In dergelijke discussies worden discriminatoire en kwetsende opmerkingen gemaakt.

Op sociale media zijn veel berichten te vinden van Nederlanders die denken dat de aanslagen, veelal opgeëist door moslimterroristen, het gevolg zijn van de toestroom van vluchtelingen. Zij vinden dat er strenger gecontroleerd moet worden aan de grenzen. Dit soort berichten leidt tot veel discussies op sociale media, waarin soms erg heftige uitspraken worden gedaan. Twee voorbeelden, waarvan ook meldingen zijn gemaakt bij het meldpunt voor internetdiscriminatie, zijn: 'Alle asielzoekerscentra platbranden' en 'Moslims in veewagens trappen en deporteren'. Het tegengeluid is dat het juist aanslagen als deze zijn geweest waarom vluchtelingen huis en haard hebben verlaten en daarom welkom moeten zijn in Nederland. Deze uiteenlopende uitingen geven goed de toegenomen spanningen weer in het vluchtelingendebat.

Op de brievenbusklep van de aangever staat geschreven: "rot op islam" en "PVV." Op de voordeur van het portiek staat: "Dood aan moslims" (registratie politie).

We zien dus veel gevallen waarbij agressie en onvrede specifiek gericht is tegen de (vermeende) islamitische achtergrond van de vluchtelingen. In het debat ontstaat een anti-moslimsentiment, dat ook Nederlandse moslims raakt. In 2015 voeren verschillende Europese landen het dreigingsniveau op nadat Parijs tweemaal wordt getroffen door een terreuraanslag waarbij veel slachtoffers vallen. De aanslagen, die later door IS worden opgeëist, hebben directe invloed op het beeld over de islam in het Westen.

Figuur 16: Godsdienst gerelateerde meldingen bij ADV's



De gevolgen zijn ook voor de moslims in Nederland voelbaar: er volgen acties tegen moskeeën, enkele moskeeën ontvangen een dreigbrief en de Al-Hijra moskee in Vlaardingingen is zelfs bestookt met een brandbom. Ook worden moskeeën beklad en wordt er met stenen naar gebedshuizen gegooid. De agressie jegens moslims is niet nieuw, maar lijkt wel sterk te intensiveren na de aanslagen in Parijs. Uit de Monitor Moslimdiscriminatie (van der Valk 2015: 72-73) blijkt dat van de 84 moskeeën die de vragenlijst invulden er 58 in de periode 2005 – 2015 ook al te maken hebben gehad met verschillende vormen van agressie. Het ingooien van ruiten kwam het meest voor, gevolgd door bekladding en brandstichting. Verder ontvingen de moskeebesturen dreigtelefoontjes en dreigemails, werden dierenresten van varkens of schapen bij de moskee gelegd, werd personeel agressief benaderd, moskeeën werden bekogeld met eieren, pornofoto's en -video's in de brievenbus gegooid, vlaggen

neergehaald en (nep)bommen geplaatst. ADV's in de politie-eenheid Rotterdam specificeren bij discriminatie op grond van godsdienst over welke godsdienst het gaat. Landelijk krijgen de ADV's 240 meldingen over discriminatie op grond van het islamitische geloof, dat is 72 procent van het totaal aantal meldingen van godsdienstdiscriminatie (399) (Dinsbach et. al. 2016:12).

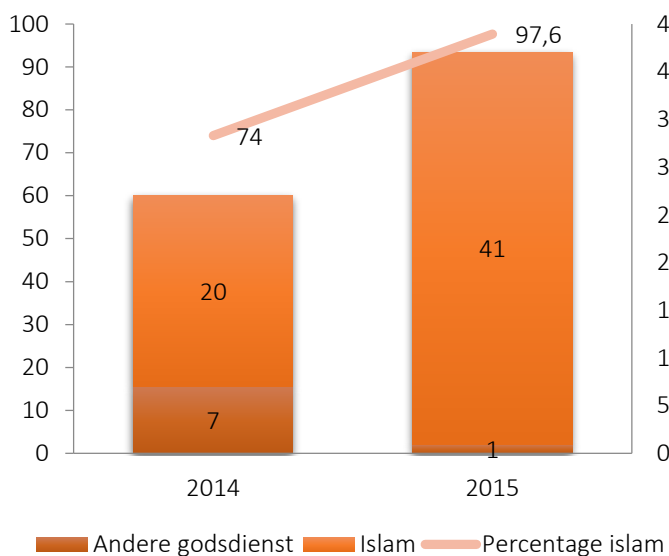
In de eenheid is dat in 2015 zelfs tachtig procent van het aantal registraties over discriminatie op grond van godsdienst. Islam gerelateerde meldingen maken daarmee bijna tien procent uit van het totaal aantal meldingen bij RADAR en het Meldpunt Discriminatie Vlaardingen.

De politie registreert discriminatie van moslims in de subcategorie 'islam' onder discriminatie op grond van godsdienst. In de eenheid Rotterdam werden in 2015 41 discriminatie-incidenten met betrekking op de islam geregistreerd. Er is zowel absolute als relatieve groei te zien ten opzichte van 2014, het aantal registraties verdubbelt. Daarmee is van alle geregistreerde discriminatie-incidenten bij politie bijna acht procent een registratie van moslimdiscriminatie. Landelijk is er ook groei te zien. Waar politie in 2014 206 registraties discriminatie op grond van godsdienst deed, zijn dat er in 2015 439. Het overgrote deel gaat over discriminatie van moslims.

Een vrouw stopt voor het bedrijf van de melder en maakt uit het niets allerlei beledigende opmerkingen over de Islam. De melder heeft de vrouw nog niet eerder gezien. Ze roept onder andere over 9-11, Parijs en "moslims ga naar je eigen land" (registratie politie).

De politieregistraties van discriminatie-incidenten tegen moslims betreffen beledigingen (32), bedreigingen (2), uitsluiting (2), of een mishandeling, opruiing en/of vernieling (1) waarbij discriminerende opmerkingen worden gemaakt over het islamitische geloof van de gedupeerde. Meldingen bij ADV's over godsdienst betreffen omstreden behandeling (27), vijandige bejegening (25), geweld (3) en bedreigingen (2).

Figuur 17: Godsdienst gerelateerde registraties bij politie



Het initiatief Meld Islamofobie registreerde en verifieerde tussen januari en december 158 meldingen. De meeste meldingen komen uit de Randstad. Rotterdam staat op de eerste plaats: vijftien procent van de meldingen komt uit deze stad. Amsterdam staat op de tweede plaats (tien procent) en Den Haag op de derde plaats (acht procent) (Abaâziz 2016: 6). De opvallendste constatering in het rapport is het hoge aantal meldingen na de aanslagen in Parijs in januari en november, ten opzichte van de overige maanden. De meldingen uit januari vormen samen iets meer dan een derde van alle meldingen. In november wordt een nieuw hoogtepunt bereikt: 32 meldingen die samen twintig procent vormen van het geheel. Deze toename vindt vooral plaats na de aanslag van 13 november. Meld Islamofobie constateert dat de overgrote meerderheid van de slachtoffers van islamofob geweld vrouwen betreft die een hoofddoek dragen (91 procent). In 29 procent van de gevallen werd hierbij fysiek geweld gebruikt. De daders waren in de meeste gevallen witte mannen. Daarnaast signaleert het rapport een sterke toename van islamofobe uitlatingen in de context van georganiseerd protest tegen de komst van vluchtelingen en de bouw van azc's. Diverse malen zijn moskeeën in aanbouw bezet en werden er varkenskoppen geplaatst bij azc's en moskeeën. Daarnaast zijn ook huizen van moslimgezinnen het doelwit van islamofob geweld.

Een baard dragende man van Marokkaanse afkomst wordt in de trein door twee mannen uitgescholden voor IS-terrorist en ze vragen hem of hij een bomgordel draagt. Als hij uit wil stappen wordt hij mishandeld (registratie politie).

Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond (SPIOR) weet dat er meer aan de hand is dan in de formele meldingen naar voren komt. Zij hebben incidenten in beeld van onder meer bekladdingen bij moskeeën, waarbij de moskeeën ervoor kiezen dit niet te melden. Daarbij spelen twee overwegingen een rol: a) geen vertrouwen dat het zin heeft, dat er iets mee wordt gedaan en b) angst dat het dan juist in de publiciteit komt en andere mensen maar op ideeën kan brengen. Hetzelfde geldt voor meldingen van

individuele gevallen van discriminatie: SPIOR hoort daar regelmatig verhalen over van met name jongeren, die het echter niet melden omdat men er geen vertrouwen in heeft dat dat zin heeft. Er lijkt een grote reserve jegens Nederlandse instellingen te bestaan en een wantrouwen tegen niet-moslims in het algemeen: “waarom zou een niet-moslim me helpen?” Slechts veertig procent van de mensen die een incident melden bij SPIOR en die eerder ook al iets mee hebben gemaakt, heeft melding gedaan bij politie (aangifte, 77 procent) of ADV (23 procent). Vrijwel alle aangiftes zijn gedaan omdat het ging om een vernieling en een aangifte noodzakelijk was in verband met de verzekering (Lachhab, te verschijnen).

Aangever wordt valselijk beschuldigd een ronselaar voor IS te zijn en krijgt doodsb bedreigingen. Onder andere een bericht waarin staat: “Ik taser je net zo lang tot je homofiele moslim zaadballen klotsen” (registratie politie).

SPIOR is in maart 2015 begonnen aan een project om discriminatie van moslims in kaart te brengen en de meldingsbereidheid van die groep te vergroten: Islamofobie in Zicht. Onderdeel van dat project is een meldpunt waar moslims terecht kunnen als ze vanwege hun geloof gediscrimineerd worden. In iets meer dan een half jaar ontving SPIOR 174 meldingen. Er zijn meer meldingen binnen gekomen, maar niet alles is na verificatie in de registratie opgenomen (Lachhab, te verschijnen).

Op camerabeelden is te zien dat een blanke man richting een islamitische basisschool loopt, de kinderen aankijkt en richting de kinderen schietbewegingen maakt (registratie politie).

SPIOR ontvangt onder andere meldingen van ervaren discriminatie op de arbeidsmarkt, op scholen, rondom stage en in de buurt. Bij dat laatste is vooral schrijnend dat burens die jarenlang tevreden naast een moslimgezin hebben gewoond, de islamitische burens na de aanslagen beledigen, agressief benaderen of zelfs vernielingen aanrichten (Lachhab, te verschijnen).

Er ontstaan echter ook veel solidariteitsbetuigingen en oproepen voor saamhorigheid na de aanslagen in Parijs. Zo veranderden veel mensen hun profielfoto op Facebook naar blauw-wit-rood uit respect voor de doden en nabestaanden in Frankrijk. Vertegenwoordigers van moskeeën in heel Nederland veroordelen de terroristische aanslagen. In eenheid Rotterdam herdenken veel burgers en moskeeën en kerken de aanslagen in Parijs en andere terreur in de wereld. Dat gebeurt onder andere in Gorinchem, Dordrecht, Schiedam, Vlaardingen en Rotterdam.

§3.2 ‘Vluchtelingen krijgen alles gratis’

De positie van vluchtelingen is erg kwetsbaar en deze wordt nog kwetsbaarder als de samenleving afwijzend tegenover hen staat. Ondanks dat er nog weinig onderzoek naar is gedaan, is het aannemelijk dat vluchtelingen regelmatig te maken krijgen met (ervaren) discriminatie. Uit onderzoek blijkt dat het sterk verschilt in welke mate vluchtelingen zich welkom en thuis voelen in Nederland. Over het algemeen vinden zij het lastig om een plek in de samenleving te verwerven. Ze ervaren een onprettige behandeling door hun omgeving, bijvoorbeeld omdat ze het idee hebben als ‘buitenlander’ te worden benaderd. Daardoor ontstaat bij hen het gevoel dat ze hier niet welkom zijn (Klaver et. al. 2014: 36).

Agenten hebben een karton weggehaald dat boven de A29 hing en waarop stond: “Fuck the refugees. Fuck the islam. Fuck the EU O.Z.O.” (registratie politie).

Bij ADV's komen echter weinig meldingen van vluchtelingen binnen. De onderrapportage is vermoedelijk hoog onder deze groep; vluchtelingen zullen waarschijnlijk niet snel melding maken van discriminatie. Dit kan verklaard worden door hun beperkte kennis van de Nederlandse taal en Nederlandse wetten en procedures omtrent discriminatie. Daarnaast zoeken vluchtelingen vaak geen hulp bij (overheids)instanties, mogelijk omdat zij door de situatie in hun land wantrouwig zijn jegens deze instanties. In het belang van de integratie van vluchtelingen is het waardevol om meer inzicht te krijgen in de discriminatie van vluchtelingen.

Print screen van Facebook



ADV's in de eenheid ontvangen in 2015 zes meldingen van Nederlanders die zich gediscrimineerd voelen ten opzichte van vluchtelingen. De meldingen lijken, zoals de meeste waargenomen weerstand tegen de komst van vluchtelingen, vooral gebaseerd op een vorm van angst en betreft meestal i) een algemene angst voor het onbekende die wordt ingevuld met beelden over slechte of minderwaardige eigenschappen van de nieuwkomers, ii) geweld zoals aanslagen, aanrandingen, diefstal of ander ongewenst gedrag, iii) verlies van de eigen status of bestaande verhoudingen in een gemeenschap of iv) overname of concurrentie door de nieuwkomers bij bijvoorbeeld de toewijzing van sociale huurwoningen, waardeverlies van woningen, werk en welvaart (zie ook Vonk 2016).

Weerstand uit zich tegen iets of iemand. Tegelijkertijd is weerstand altijd een uiting van een onderliggende behoefte. Weerstand tegen een andere religie en, daarmee samenhangend angst voor botsende normen en waarden kan duiden op een behoefte aan herkenbaarheid, aan behoud van traditie of verworvenheden.

Ik voel me zwaar gediscrimineerd door het huidige Rutte kabinet! De vluchtelingen krijgen alles gratis terwijl ik alleen maar steeds meer voor alles moet betalen! Ik vind dit belachelijk en ik voel me zwaar gediscrimineerd in mijn eigen land! (registratie RADAR)

De meldingen lijken vooral voort te komen uit frustraties over de gestegen kosten voor het levensonderhoud. Dat die frustratie er is, is niet gek. Het aantal personen in Nederland dat leefde in een huishouden met een lager besteedbaar inkomen dan het normbedrag voor basisbehoeften (zoals wonen, kleding en eten), groeide tussen eind 2008 en mid-2013 van iets meer dan 600.000 naar ruim 850.000. Als ook rekening gehouden wordt met (minimale) uitgaven voor ontspanning en sociale participatie, is die toename nog sterker. Het aantal mensen met een huishoudensinkomen onder het zogenoemde niet-veel-maar-toereikendcriterium steeg in dezelfde periode van ongeveer 870.000 naar 1.255.000 (Wildeboer Schut & Hoff 2016: 6).

Ik word gediscrimineerd door onze overheid. Ik mag alleen maar betalen en nog eens betalen en m'n mond dicht houden (...) en asielzoekers en illegalen krijgen alles gratis. Dat is pas discriminatie. Een regering hoort voor z'n eigen mensen te zorgen, maar nee onze ouwetjes worden uit de verzorgingshuizen getrap, wij moeten steeds meer geld betalen voor de zorg omdat de asielzoeker en illegalen gratis zorg krijgen of maar heel weinig hoeven te betalen. Het is te gek voor woorden. Het liefst zou ik dit land ontvluchten, maar ja... geen geld meer want de overheid, energie/waterbedrijven etc hebben alles opgeslokt (registratie RADAR).

Ondanks de angst, blijkt uit onderzoek dat de meerderheid van de inwoners van Nederland voor de opvang van asielzoekers in Nederland is, zelfs wanneer dat in de eigen gemeente is (Kanne et. al. 2015).

§3.3 Opvang van vluchtelingen in eenheid Rotterdam

In 2015 ontstaat veel lokaal verzet tegen (grote) opvanglocaties voor asielzoekers. In een aantal gemeenten in politie-eenheid Rotterdam wordt fel geprotesteerd tegen de komst van asielzoekerscentra. Vooral in Leerdam is een 'massale weerstand' onder de bevolking tegen de komst van asielzoekers. Hier kwamen de bewoners massaal naar de informatieavond om hun zorgen over de komst van aan opvangcentrum te uiten. De bewoners voelen zich achtergesteld en vrezen voor overlast. Eén van de bewoners zegt: "...Er wordt gezegd dat we moeten zorgen voor mensen in nood, maar naar de omwonenden wordt niet gekeken. Ik heb in deze stad nog nooit zo'n massaal protest gezien" (Verhey, 2014). In Gorinchem ging het tijdens een protest tegen de komst van een asielzoekerscentrum nog een stap verder. Hier werd de wethouder tijdens dit protest bedreigd door een bewoonster. Zij riep naar de wethouder: "Als ze komen en er gebeurt iets. Dan ben je echt de sjaak, denk daar maar eens aan" (rijnmond.nl, 2015).

Ook online wordt hevig geprotesteerd tegen de komst van vluchtelingen. Zo hebben inwoners van onder andere de gemeenten Leerdam, Binnenmaas en Gorinchem elk een facebookpagina opgericht waarop geprotesteerd wordt tegen de opvang van vluchtelingen in de betreffende gemeente. Op deze facebooksites wordt voornamelijk negatieve berichtgeving over vluchtelingen vermeld. Ook heerst er een negatief sentiment jegens de overheid op deze facebookpagina's. Zo wordt de overheid ervan beschuldigd miljoenen uit te geven aan vluchtelingen terwijl zij niet voor haar eigen burgers zorgt.

De aandacht in de media voor protesten schetst een eenzijdig beeld: in veel gemeenten verloopt de opvang van asielzoekers namelijk probleem- en geruisloos, of leidt de vluchtelingenopvang zelfs tot hartverwarmende reacties. De gemeenten in de politie-

eenheid Rotterdam hebben op twee na allemaal te maken met de opvang van vluchtelingen in hun gemeente. Het aantal vluchtelingen dat wordt opgevangen (crisisopvang, noodopvang of AZC) varieert van 25 tot 600. Ondanks het grote aantal gemeenten dat vluchtelingen opvangt blijven rellen en protesten tegen de komst van vluchtelingen beperkt tot bepaalde steden. Een voorbeeld waarbij vluchtelingen met open armen verwelkomd worden zien we in de positieve reacties van de studenten van de Erasmus Universiteit in Rotterdam over de opvang van vluchtelingen in het sportgebouw van de Universiteit. Zowel medewerkers als studenten zijn bereid om 'de handjes uit de mouwen te steken'. Studenten houden op eigen initiatief een inzamelingsactie om de vluchtelingen te helpen. Volgens de initiatiefneemster willen veel studenten graag helpen (Erasmusmagazine, 2015). Ook het vervoer en de aankomst van 107 vluchtelingen die vanuit Dordrecht naar Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht en Sliedrecht verliep over het algemeen rustig. De burgemeesters vinden het belangrijk dat gemeenten samen werken in de zoektocht naar een oplossing voor de opvang van vluchtelingen in de regio. Woordvoerder van de Dordtse burgemeester zegt: "Op deze manier kunnen we aantonen dat we als samenwerkende gemeenten niet enkel leuke dingen doen met elkaar, maar ook problemen kunnen oplossen".

Om meer inzicht te krijgen in positieve (burger)initiatieven is een *quick scan* gedaan, onder andere door op Google zoektermen te gebruiken als 'burgerinitiatieven vluchtelingen Rotterdam'. Ook zijn lokale kranten gescreend op positieve initiatieven. Zo liet Gemeente Alblasserdam weten dat de gemeente een bijdrage wil leveren aan de opvang van het grote aantal mensen dat "op drift is in de wereld" (Alblasserdamsnieuws.nl 2015), paktten burgers uit Dordrecht uit met welkomstdoosjes (Tanis 2015) en meldden inwoners van gemeente Molenwaard zich als vrijwilliger en doneerden zij spullen (van der Gaag 2015).

In Rotterdam zijn meerdere burgerinitiatieven gestart om vluchtelingen te helpen, zoals Rotterdam Geeft om Vluchtelingen en Drop a Letter.¹⁰ De bereidheid om te helpen bij de opvang van asielzoekers in Nederland is erg groot. Organisaties die zich inzetten voor asielzoekers, zoals Vluchtelingenwerk en het COA, hebben eerder vrijwilligers te veel dan te weinig. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen initiatieven die bijdragen aan de opvang en/of het welzijn van de vluchtelingen in Nederland, en initiatieven die gericht zijn op het inzamelen van goederen voor vluchtelingen buiten Nederland, bijvoorbeeld in Calais. Drop a Letter valt bijvoorbeeld onder de tweede categorie. Hierbij kunnen mensen een brief schrijven en deze samen met een geldbedrag afgeven. Deze wordt vervolgens door de initiatiefnemers bij vluchtelingen in Lesbos persoonlijk bezorgd.

Naast deze organisaties dragen ook veel particulieren hun steentje bij. Rotterdam is de eerste stad waar vluchtelingen door een particuliere groep worden opgevangen. Humanitas bood aan tien asielzoekers die beweerden gediscrimineerd, bedreigd en mishandeld te worden onderdak in een oud verzorgingstehuis. Het COA en het Rotterdamse gemeentebestuur zijn echter geen voorstander van de opvang door particulieren. Zij stellen dat de oplossing voor discriminatie, bedreiging en mishandeling niet wordt bereikt door het isoleren van de slachtoffers. Humanitas heeft desondanks bewust de keuze gemaakt om de vluchtelingen op te vangen. Zij willen hen hiermee de mogelijkheid bieden om tijdelijk te ontsnappen aan de stress van de asielzoekersprocedure (Koning, 2016).

¹⁰ <http://rotterdamverwelkomtvluchtelingen.nl/links/>

Literatuurlijst

Abaâziz, I. (2016) *Meld Islamofobie.org: Jaarverslag 2015 Nationaal Meldpunt 'Meld Islamofobie!'*.

Algemeen Dagblad. (2015). "Dordtse vluchtelingen naar Sliedrecht, Ambacht en Alblisserdam." Geraadpleegd op 6 april 2016, van <http://www.ad.nl/ad/nl/32605/Dordrecht/article/detail/4161806/2015/10/12/Dordtse-vluchtelingen-naar-Sliedrecht-Ambacht-en-Alblisserdam.dhtml>

Andriessen, I., B. van der Ent, M. van der Linden & G. Dekker (2015) *Op afkomst afgewezen: Onderzoek naar discriminatie op de Haagse arbeidsmarkt* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Andriessen, I., Fernee & Wittebrood (2014) *Ervaren Discriminatie in Nederland* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Asscher, L.F. (2015) *Kamerbrief: Voortgangsrapportage Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie* Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Bussemaker, J. (2015) *Kamerbrief: Vrouwen naar de Top* Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

College voor de Rechten van de Mens (2013) *Zwangere vrouwen ervaren weinig tolerantie op het werk* <https://mensenrechten.nl/berichten/zwangere-vrouwen-ervaren-weinig-tolerantie-op-het-werk>, geraadpleegd op 10-03-2016.

Dekker, P., R. van Dijk, P. van Houwelingen, W. Mensink & Y. Sol (2015) *Burgerperspectieven 2015 | 4* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Dinsbach, W., J. Silversmith, E. Schaap, F. Janss & I. Mink (2016) *Kerncijfers 2015: Landelijk overzicht van klachten en meldingen over discriminatie, geregistreerd bij antidiscriminatievoorzieningen* Leeuwarden/Amsterdam, Landelijke Vereniging tegen Discriminatie.

Drie, K. van, R. Schriemer & G. Walz (2015) *Anoniem Solliciteren: Effectief Tegen Arbeidsmarktdiscriminatie?* Rotterdam: RADAR/Art.1.

Erasmusmagazine.nl (2015). "Vluchtelingen opgevangen in sportgebouw". Geraadpleegd op 8 april 2016, van <https://www.erasmusmagazine.nl/2015/09/17/liveblog-eur-vangt-donderdagavond-vluchtelingen-op/>

Geerdinck, M., L. Muller, C. Verkleij & C. van Weert (2011) *Transseksuelen in Nederland: Is er Sprake van Ongelijkheid?* Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Groen, J. (2015) "'Je weet niet wat ze hier gaan aanrichten': Reportage Dordrecht over Vluchtelingen' *De Volkskrant*, <http://www.volkskrant.nl/binnenland/-je-weet-niet-wat-ze-hier-gaan-aanrichten~a4121131/>, geraadpleegd op 14-03-2016.

IDEM Rotterdam (2016). *Stadsbeeld Lhbt-discriminatie – in Rotterdam*. Rotterdam: IDEM Rotterdam.

Kanne, P., L. Klein Kranenburg & M. Rosema (2015) *Opvang van Asielzoekers* Enschede, I&O Research.

Klaver, J., B. Witkamp, M. Paulussen-Hoogeboom, S. Slotboom & J. Stouten (2014) *VluchtelingenWerk IntegratieBarometer 2014: Een Onderzoek naar de Integratie van Vluchtelingen in Nederland* Amsterdam, VluchtelingenWerk Nederland.

Klaver, P. de, S. Bouma, M. van der Velden, D.H. Grijpstra, Y. van der Sloot & F. Stoutjesdijk (2015) *Discriminatie in de wervings- en selectiefase. Resultaten van 'virtuele' praktijktests* Zoetermeer: Panteia.

Koning, A., de. (2016). "Opvang homoseksuele vluchteling bij Humanitas." *Algemeen Dagblad*, <http://www.ad.nl/ad/nl/1038/Rotterdam/article/detail/4242317/2016/02/10/Opvang-homoseksuele-vluchteling-bij-Humanitas.dhtml>

Lachhab, F.Z. (te verschijnen) *Jaarverslag SPIOR* Rotterdam: SPIOR.

Mink, I. & Schilt, H. (2014). *Discriminatie in beeld 2013*. Rotterdam: RADAR/Politie-eenheid Rotterdam

Obdeijn, L. (2015) 'Politie wil vergoeding voor 10,5 miljoen extra gemaakte kosten vluchtelingen' Het Parool, <http://www.parool.nl/binnenland/politie-wil-vergoeding-voor-10-5-miljoen-extra-gemaakte-kosten-vluchtelingen~a4206065/>, geraadpleegd op 14-3-2016.

RADAR (2015) *Stemmingen en Koersen: Discriminatie in 2015, een Overzicht in Vogelvlucht* Rotterdam: RADAR.

RTV Rijnmond. (2015). "Wethouder Gorinchem bedreigd bij protest tegen azc". Geraadpleegd op 6 april 2016, van <http://www.rijnmond.nl/nieuws/134161/Wethouder-Gorinchem-bedeigd-bij-protest-tegen-azc>

Tierolf, B., N. Hermens, L. Drost & A. Ens (2015) *Discriminatiecijfers Politie 2014* Utrecht, Verwey-Jonker.

Verhey, J. (2014). "Massaal protest om plan asielzoekerscentrum Leerdam." *Algemeen Dagblad*, <http://www.ad.nl/ad/nl/32605/Dordrecht/article/detail/3802441/2014/12/03/Massaal-protest-om-plan-asielzoekerscentrum-Leerdam.dhtml>

VluchtelingenWerk (2016) *Bescherming in Nederland* <http://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/cijfers/bescherming-nederland>, geraadpleegd op 14-03-2016.

Vonk, E. (2016) *Nieuwe Mensen: Handreiking voor Gemeenten voor het Bevorderen van Draagvlak voor een Asielzoekerscentrum, Noodopvang of Andere Omstreden Voorziening* Rotterdam, RADAR.

Wildeboer Schut, J.M. & S. Hoff (2016) *Een Lang Tekort: Langdurige Armoede in Nederland* Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau (webversie).

Bijlage 1: toelichting op de data

Deze bijlage bevat een toelichting op de bronnen waaruit voor dit rapport is geput. Daarbij wordt ingegaan op de aard van de informatie en de interpretatie van deze gegevens.

§B1.1 Klacht- en incidentregistraties

In Nederland zijn er diverse officiële instanties die de taak hebben om meldingen, klachten, incidenten of zaken van discriminatie te registreren, zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM), het College voor de Rechten van de Mens, antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en Meldpunt Internet Discriminatie (MiND). Daarnaast zijn er belangenorganisaties die discriminatieklachten registreren (bijv. COC, Transgender Netwerk Nederland, CIDI), organisaties die zich op een specifiek terrein richten (Meldpunt Discriminatie Internet (MDI)) en meer generieke klachtinstanties zoals de Nationale Ombudsman of de klachtcommissie van een instelling.

In dit rapport zijn klacht- en incidentregistraties, voor zover regionaal beschikbaar, kwantitatief opgenomen. Daarnaast zijn enkele casusbeschrijvingen toegevoegd.

Vergelijkbaarheid van klacht- en incidentregistraties

De gegevens van instanties die klacht- en incidentregistraties over discriminatie bijhouden zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende uitgangspunten, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren in hun registratiesystemen. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. De informatie uit de verschillende hier gebruikte bronnen dient daarom als complementair te worden gezien.

§B1.1.1 Meldingen en klachten bij een antidiscriminatievoorziening (ADV)

Mensen die discriminatie hebben ervaren of hebben waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een ADV. Sinds de introductie van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in 2009 dient elke gemeente zijn burgers toegang te bieden tot een ADV en de ontvangen meldingen jaarlijks te rapporteren aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld ras of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen betrekking hebben op een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders). Maar ook op een gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig uitpakt. Bij de registratie van meldingen en klachten bij ADV's staat het perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen en klachten bij een ADV is niet per definitie juridisch of objectief aangetoond dat er sprake was van discriminatie.

ADV RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen registreren meldingen en klachten in LBA-net en in een eigen programma. Alle klachten en meldingen worden geregistreerd, tenzij onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of de melding geen betrekking heeft op (ervaren) discriminatie. Klachten en meldingen bij ADV RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen zijn in dit rapport opgeteld en onder de verzamelnaam 'meldingen' gebruikt in tabellen en grafieken. ADV RADAR screent ook personeelsadvertenties op mogelijke discriminatie op grond van leeftijd of geslacht. Indien een dergelijke advertentie discriminerende eisen bevat, wordt dit geregistreerd, over deze registraties wordt in dit rapport afzonderlijk gerapporteerd onder vermelding van registraties eigen screening. ADV RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen registreren meldingen en klachten van inwoners in de politie-eenheid Rotterdam, ook als de situatie waarop de melding betrekking heeft buiten die politie-eenheid plaatsvond.

§B1.1.2 Incidenten geregistreerd door de politie

Discriminatie kan strafbaar zijn. In het strafrecht komt discriminatie op twee manieren voor: enerzijds zijn er de specifieke discriminatieartikelen, waarin discriminatoire uitlatingen (137c t/m e Sr) en discriminerende uitsluiting strafbaar zijn gesteld (137g en 429quater Sr). Anderzijds kan er bij commune ('gewone') delicten (zoals mishandeling, brandstichting of bedreiging) sprake zijn van een discriminatoir aspect. Een mishandeling of brandstichting kan bijvoorbeeld gepleegd zijn met een discriminatoir motief. Slachtoffers, getuigen of mensen die weet hebben van een incident waarbij discriminatie in het spel was, kunnen hiervan melding of aangifte doen bij de politie. Ook kunnen politiefunctionarissen uit eigen beweging proces-verbaal opmaken, wanneer zij getuige of zelf slachtoffer van discriminatie zijn.

Alle meldingen en aangiften die de politie ontvangt en die mogelijk discriminatie betreffen zoals vastgelegd in het strafrecht, worden in principe geregistreerd. De Aanwijzing Discriminatie van het Openbaar Ministerie verplicht de politie bovendien om alert te zijn op eventuele discriminatoire aspecten bij commune delicten en ook deze te registreren. Politieagenten registreren meldingen en aangiften in het bedrijfsprocessensysteem BVH.

Sinds 2015 doorzoekt de nationale politie de BVH landelijk naar incidenten met een (mogelijk) discriminatoir karakter, zodat hierover gerapporteerd kan worden. Dit wordt gedaan met behulp van een zoekprogramma dat, aan de hand van een reeks queries (zoekopdrachten), mogelijk relevante aangiften en meldingen uit de BVH haalt. Materiedeskundigen van de nationale politie screenen de resultaten van deze queries, om het kaf van het koren te scheiden. Niet elke zaak die met de query wordt gevonden heeft namelijk daadwerkelijk met discriminatie te maken. De discriminatiezaken worden door de materiedeskundigen van aanvullende informatie voorzien over de discriminatiegrond, de wijze van discriminatie en of het doelwit een werknemer met een publieke functie betrof. Voor dit rapport heeft de nationale politie gegevens aangeleverd.

In dit rapport worden incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak - dit betreft in het overgrote deel van de gevallen politieagenten - apart weergegeven van overige incidenten. De reden hiervoor is dat politieagenten veelvuldig met scheldpartijen worden geconfronteerd, waarbij vaak woorden als 'homo' en 'jood' worden gebruikt. Verreweg de meeste registraties van discriminatie-incidenten tegen politieagenten in functie betreffen dit soort beledigingen.

§B1.1.3 Verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie hebben ervaren op school of bijvoorbeeld op hun werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Dit betekent dat de situatie waarover een oordeel wordt gevraagd betrekking moet hebben op de discriminatieterrainen en -gronden die in deze wetgeving zijn opgenomen. Als het College de klacht mag behandelen wordt een onderzoek gestart, waarna een zitting volgt en het College uitspraak doet en bepaalt of er al dan niet sprake is van discriminatie (zie ook paragraaf 2 van deze bijlage). Soms komt het niet tot een zitting, bijvoorbeeld omdat er bemiddeling plaatsvindt of omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Alle verzoeken die het College ontvangt worden geregistreerd. Het College rapporteert hierover in het jaarverslag.

Overzichten van de instroom van verzoeken om een oordeel, die zijn ingediend door bewoners van politie-eenheid Rotterdam, en de daarbij door het College uitgesproken oordelen zijn door het College ter beschikking gesteld voor dit rapport. Voor gegevens over de instroom van verzoeken wordt gebruik gemaakt van een databestand waarin enkel afgehandelde verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in dit rapport worden meegenomen. Om die reden zijn de aantallen ingestroomde verzoeken om een oordeel uit 2015 niet weergegeven in de tabellen; veel daarvan zijn op moment van schrijven van dit rapport nog niet afgehandeld.

ADV RADAR is verantwoordelijk voor de interpretatie van en teksten over de regionale data die door het College zijn aangeleverd.

§B1.1.4 Meldingen en klachten bij het Panel Deurbeleid Rotterdam

In enkele grotere steden, waaronder Rotterdam, bestaat een zogenaamd Panel Deurbeleid. Het Panel Deurbeleid voorkomt en bestrijdt discriminatie bij het toelaten van bezoekers in een horecagelegenheid, zoals een club of discotheek. Het bestaat uit

vertegenwoordigers van de gemeente, de politie, ADV RADAR, jongerenorganisaties en de lokale afdeling van Koninklijke Horeca Nederland, de brancheorganisatie voor horecaondernemers.

Het Panel Deurbeleid toetst of huisregels van horecaondernemers helder en controleerbaar zijn, of ze voldoende worden bekendgemaakt aan de bezoekers en of ze in strijd zijn met het discriminatieverbod. Mensen die vinden dat ze onterecht geweigerd zijn bij een horecagelegenheid kunnen hierover een klacht indienen bij het panel. Ondernemingen zijn niet verplicht zich aan te sluiten bij het panel. Een klacht indienen bij het Panel Deurbeleid kan door middel van een sms, email of een telefoontje. Deze wordt geregistreerd door ADV RADAR in LBA-net. Over de bij het Panel Deurbeleid binnengekomen klachten wordt jaarlijks gerapporteerd. Een overzicht van de bij het Panel aangesloten horecaondernemingen is te vinden op <http://www.paneldeurbeleidrotterdam.nl/>.

§B1.2 Juridisch getoetste situaties

Een klein deel van alle discriminatie-ervaringen die ergens zijn gemeld wordt juridisch getoetst. Dat wil zeggen dat door een bevoegde instantie wordt vastgesteld of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. In Nederland is het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) bevoegd om te toetsen of er sprake is van wettelijk verboden onderscheid op basis van de gelijkebehandelingswetgeving. In zijn jaarverslag rapporteert het College over de oordelen die in het voorliggende jaar zijn uitgesproken. Ten behoeve van dit rapport heeft het College een overzicht beschikbaar gesteld van uitgesproken oordelen waarbij de verzoekers inwoners van [politie-eenheid] zijn.

Ook rechters kunnen zaken toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving of het strafrecht en beoordelen of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. Gegevens hierover zijn vooralsnog echter niet regionaal beschikbaar.

Bijlage 2: de tabellen

Let op! De cijfers van het 'minder-minderincident' van Geert Wilders zijn in de cijfers over 2014 niet meegenomen. Bij ADV's zijn deze van het totaal afgetrokken en bij politie zijn alle aangiften geregistreerd als één incident in Den Haag.

§B2.1. Omvang van gemelde discriminatie-ervaringen in politie-eenheid Rotterdam

Tabel 1 Aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie per jaar

	2013	2014	2015
ADV's, RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, klachten/meldingen	612	613	468
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten (eenheid Rotterdam)	x	646	500 ¹¹
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (eenheid Rotterdam)	x	150	114 ⁹
Politie, beledigingen politie en BOA's ¹² (eenheid Rotterdam)	x	x	
College voor de Rechten van de Mens, instroom verzoeken om oordeel ¹³	46	39	X
RADAR, eigen screening ¹⁴	43	16	4
Panel Deurbeleid	55	73 ¹⁵	29

N.B. In 2015 ontbreekt een deel van de discriminatieregistraties van de politie. De daling van het aantal politieregistraties is in feite minder groot dan de tabel toont. Naar schatting zijn er in 2015 549 registraties exclusief werknemers publieke taak en 122 registraties werknemers publieke taak. Zie voetnoot 10 voor een toelichting hierop.

¹¹ Bij de opmaak van de discriminatie-jaarcijfers Politie over 2015 is gebleken dat niet alle gegevens van de laatste drie maanden van 2015 zijn meegenomen in de screening. Het is nog onbekend wat hiervan de oorzaak is. Er wordt op dit moment uitgezocht hoe dit heeft kunnen ontstaan. Om zo goed mogelijk inzicht te hebben in de omvang van het aantal door politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2015, is over de laatste drie maanden van 2015 een correctiefactor berekend voor het totaal. Dat betekent voor de eenheid Rotterdam dat het aantal registraties naar schatting 57 hoger is en op een totaal komt van 549 reguliere registraties en 122 incidenten tegen werknemers publieke taak. Zowel landelijk als in alle eenheden heeft de correctie geen invloed op de conclusie of er sprake is van een stijging of daling ten opzichte van 2014. Daarom is ervoor gekozen om voor de analyse in dit rapport uit te gaan van de ongecorrigeerde cijfers.

De Nationale Politie heeft het afgelopen en dit jaar extra geïnvesteerd in een complete en juiste rapportage over discriminatie-incidenten. Om die reden is het extra vervelend dat voor de laatste drie maanden van 2015 met een correctiefactor moet worden gewerkt. De politie blijft, samen met andere organisaties die een taak hebben in de bestrijding van discriminatie, toewerken naar een landelijke aanpak om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van geregistreerde discriminatie-incidenten in Nederland.

¹² In 2014 zijn beledigingen aan het adres van politie en BOA's met een discriminatoir aspect apart geregistreerd; in 2015 is de volledige categorie werknemers met een publieke taak apart geregistreerd. Het overgrote deel van incidenten tegen werknemers met een publieke taak betreft beledigingen van politie, hoewel ook discriminatie van bijvoorbeeld tramconducteurs, leerkrachten en parkeerwachters in deze categorie kan worden opgenomen.

¹³ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel *afgehandelde* verzoeken om een oordeel zijn opgenomen.

¹⁴ Onder eigen screening valt onder andere screening van vacatures en nieuwsberichten door de ADV's. In 2015 betreft de eigen screening vier vacatures.

¹⁵ Inclusief sfeerbezoeken (57 exclusief sfeerbezoeken)

§B2.2. Cijfers RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen

Tabel 2a Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar discriminatiegrond¹⁶

	2013		2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Arbeidscontract	0		1		1	0%
Arbeidsduur	1		1		0	0%
Burgerlijke staat	4		3		1	0%
Geslacht	53		36		35	7%
Godsdienst ¹⁷	28		53		55	11%
Handicap/chronische ziekte	34		39		36	7%
Leeftijd	35		59		33	7%
Levensovertuiging	5		2		1	0%
Nationaliteit	16		41		7	1%
Politieke gezindheid	0		3		1	0%
Ras ¹⁸	369		304		247	51%
Seksuele gerichtheid	16		17		16	3%
Overige (niet-wettelijke) gronden	51		81		56	11%
Onbekend	2		0		0	0%
Totaal	614		640		489	100%

Tabel 2b Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar wijze van discriminatie¹⁹

	2013	2014	2015
Bedreiging	11	10	5
Geweld	8	3	10
Omstreden behandeling	311	338	284
Vijandige bejegening	264	209	166
Overig	31	60	20
Onbekend/n.v.t.	2	1	0
Totaal	627	621	485

Tabel 2c Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar terrein

	2013		2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Arbeidsmarkt	136	22%	168	27%	131	28%
Buurt/wijk	41	7%	43	7%	50	11%
Collectieve voorzieningen	54	9%	64	10%	62	13%
Commerciële dienstverlening	49	8%	92	15%	51	11%
Horeca/amusement	30	5%	15	2%	19	4%
Huisvesting	17	3%	12	2%	16	3%
Media en reclame	49	8%	24	4%	7	1%
Onderwijs	28	5%	31	5%	30	6%

¹⁶ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1.

¹⁷ Binnen de grond godsdienst gingen in 2015 0 meldingen over discriminatie van Joden en 44 meldingen over discriminatie van moslims.

¹⁸ Binnen de grond ras gingen in 2015 zeven meldingen over antisemitisme. In 2014 waren dat er tien.

¹⁹ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere wijzen gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1.

Openbare ruimte	17	3%	16	3%	18	4%
Politie/OM/VD	28	5%	23	4%	27	6%
Privésfeer	11	2%	10	2%	10	2%
Publieke/politieke opinie	112	18%	57	9%	17	4%
Sport en recreatie	14	2%	21	3%	13	3%
Overig	23	4%	36	6%	18	4%
Onbekend/n.v.t.	2	0%	1	0%	1	0%
Totaal	611	100%	613	100%	470	100%

Tabel 2d Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar werkwijze

	2013	2014	2015
(Alleen) registratie	85	90	40
Advies/informatie	423	392	336
Beïnvloeding beleid	15	19	14
Bemiddeling	15	25	29
Bijstaan in procedures	9	13	13
Doorverwijzing	42	28	30
Eigen onderzoek ADV	10	6	2
Overig	7	5	8
Totaal	606	578	472

Tabel 2e Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar gemeente en naar aantal per 1.000 inwoners²⁰

	Aantal inwoners ²¹	Aantal klachten en meldingen ADV('s) per 1.000 inwoners			Aantal meldingen per 1000 inwoners		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015
Alblasserdam	19845	0	5	4	0,00	0,25	0,20
Albrandswaard	25148	5	2	5	0,12	0,08	0,20
Barendrecht	47521	13	13	7	0,25	0,27	0,15
Bernisse	*	0	2	*	0,00	0,16	*
Binnenmaas	28656	3	3	3	0,07	0,10	0,10
Brielle	16467	2	1	2	0,06	0,06	0,12
Capelle aan den IJssel	66478	29	25	25	0,39	0,38	0,38
Cromstrijen	12784	1	0	1	0,08	0,00	0,08
Dordrecht	118899	51	42	28	0,41	0,35	0,24
Giessenlanden	14464	1	2	0	0,07	0,14	0,00
Gorinchem	35338	9	12	6	0,17	0,34	0,17
Hardinxveld-Giessendam	17802	0	1	1	0,00	0,06	0,06
Hellevoetsluis	38882	7	15	6	0,15	0,39	0,15
Hendrik-Ido-Ambacht	29156	1	5	7	0,03	0,17	0,24
Korendijk	10778	0	1	1	0,00	0,09	0,09
Krimpen aan den IJssel	28970	4	4	4	0,14	0,14	0,14
Lansingerland	58133	18	12	17	0,19	0,21	0,29

²⁰ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

²¹ Aantal inwoners op 1 januari 2015 (Bron: CBS Statline). Deze peildatum is gebruikt voor de berekening van het aantal klachten per duizend inwoners in het jaar 2015. Het aantal klachten per duizend inwoners in 2013 en 2014 is overgenomen uit het rapport van vorig jaar over politie-eenheid Rotterdam en de peildatum daarvoor is 1 januari 2013 en 1 januari 2014.

Leerdam	20568	2	7	2	0,10	0,34	0,10
Maassluis	32201	6	9	5	0,16	0,28	0,16
Molenwaard	28993	2	4	1	0,07	0,14	0,03
Nissewaard	85121	*	*	25	*	*	0,29
Oud-Beijerland	23702	2	4	4	0,09	0,17	0,17
Papendrecht	32188	4	4	4	0,09	0,12	0,12
Ridderkerk	45149	13	15	9	0,20	0,33	0,20
Rotterdam	623652	374	333	273	0,48	0,53	0,44
Schiedam	76869	38	33	25	0,47	0,43	0,33
Sliedrecht	24758	0	3	5	0,00	0,12	0,20
Spijkenisse	*	25	37	*	0,33	0,51	*
Strijen	8716	0	2	1	0,00	0,23	0,11
Vlaardingen	71645	12	25	19	0,17	0,35	0,27
Westvoorne	14083	2	3	2	0,12	0,21	0,14
Zederik	13717	3	1	0	0,22	0,07	0,00
Zwijndrecht	44501	9	13	9	0,16	0,29	0,20
EENHEID ROTTERDAM	1715184	636	638	501	0,38	0,37	0,29

Tabel 2e.1 Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar gemeente en naar discriminatiegrond²²

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Alblasserdam				1	1	1							1	
Albrandswaard				1			2				2			
Barendrecht					1		1				5			
Binnenmaas							1				1		1	
Brielle						1							1	
Capelle aan den IJssel				3	1	3	2				12		4	
Cromstrijen													1	
Dordrecht				2	2	3	2				19		2	
Gorinchem					1		1				4		1	
Hardinxveld-Giessendam						1								
Hellevoetsluis						1	1				3		1	
Hendrik-Ido-Ambacht					1	1					4		1	
Korendijk												1		
Krimpen aan den IJssel										1	3			
Lansingerland				1	1	2			1		12			
Leerdam				1			1							
Maassluis				1	1		1				1		1	
Molenwaard						1								
Nissewaard				1	2	4	3		2		9		4	
Oud-Beijerland											3		1	

²² Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Papendrecht				2							2			
Ridderkerk					1	2	1				4		1	
Rotterdam	1		1	22	38	16	16	1	4		144	10	33	
Schiedam				3	5		1				16	2	1	
Sliedrecht											3		2	
Strijen												1		
Vlaardingen						2	1		1		10	2	3	
Westvoorne											2			
Zwijndrecht					3		2				6			

Tabel 2e.2 Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar gemeente en naar terrein, 2015²³

	Arbeidsmarkt	Buurt/wijk	Collectieve voorzieningen	Commerciële dienstverlening	Horeca/amusement	Huisvesting	Media en reclame	Onderwijs	Openbare ruimte	Politie/OM/VD	Privésfeer	Publieke/politieke opinie	Sport	Overig	Onbekend
Alblasserdam			1	1		1						1			
Albrandswaard	2		2							1					
Barendrecht	2	1	1	2				1							
Binnenmaas	1	1									1				
Brielle						1							1		
Capelle aan den IJssel	6	6	6	2	1	1		2	1					1	
Cromstrijen				1											
Dordrecht	9	4	4	1	1		1	2		5			1		
Gorinchem	2		1		2								1		
Hardinxveld-Giessendam			1												
Hellevoetsluis	2	1		1						1	1				
Hendrik-Ido-Ambacht	1		1	2						1		1		1	
Korendijk						1									
Krimpen aan den IJssel	1	1		1				1							
Lansingerland	8	3	2	1		1						1	1		
Leerdam	1									1					
Maassluis	3	1		1											
Molenwaard								1							
Nissewaard	6	2	6	4		1		4			1	1			
Oud-Beijerland	0	1	1									1		1	
Papendrecht	1			1				1					1		
Ridderkerk	3	1		1		1		2		1					
Rotterdam	90	22	33	25	16	8	5	16	9	16	6	8	8	11	

²³ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Schiedam	7	2	4	5				3		2	1			1	
Sliedrecht	1			1						2	1				
Strijen	1														
Vlaardingen	3		1	3		2	1		7				1		1
Westvoorne			1									1			
Zwijndrecht	1	4						1				2		1	

Tabel 2e.3 Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar gemeente en naar wijze van discriminatie, 2015²⁴

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig	Onbekend/ n.v.t.
Alblasserdam			3	1		
Albrandswaard			5			
Barendrecht			4	3		
Binnenmaas			2	1		
Brielle			2			
Capelle aan den IJssel		1	15	10		
Cromstrijen			1			
Dordrecht	1	1	18	9	1	
Gorinchem			5	1		
Hardinxveld-Giessendam			1			
Hellevoetsluis	1		2	4		
Hendrik-Ido-Ambacht			4	3		
Korendijk			1			
Krimpen aan den IJssel			3	1		
Lansingerland			7	9	1	
Leerdam			2			
Maassluis			3	2		
Molenwaard			1			
Nissewaard			17	6	1	
Oud-Beijerland			1	2	1	
Papendrecht		1	2	2		
Ridderkerk			6	3		
Rotterdam	3	7	166	93	16	
Schiedam			17	8		
Sliedrecht			4		1	
Strijen				1		
Vlaardingen			7	12		
Westvoorne			2			
Zwijndrecht			3	6		

²⁴ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2f Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar discriminatiegrond en terrein, 2015

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Arbeidsmarkt	1			15	16	7	22		1	1	65	2	11	1
Buurt/wijk			1	1	6	2					36	3	4	
Collectieve voorzieningen				1	4	10	6		2		29		12	
Commerciële dienstverlening				7	2	7	1		3		21	2	9	
Horeca/amusement				4			2				10		4	
Huisvesting				1	1	2	1				8	2	1	
Media en reclame					2						5	1	0	
Onderwijs					6	4	1				18		2	
Openbare ruimte				1	2	1					9	2	1	2
Politie/OM/VD					3						15		1	
Privésfeer				1							4		5	
Publieke/politieke opinie				0	6				1		9	1		
Sport en recreatie				1	2	2					9			
Overig				2	2		1	1	1		5	3	4	
Onbekend/n.v.t.						1								
Totaal	1	0	1	34	52	36	34	1	8	1	243	16	54	3

Tabel 2g Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar wijze van discriminatie en discriminatiegrond, 2015

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Bedreiging					2	2					2			
Geweld					3	1					6			
Omstreden behandeling	1			27	27	30	30		7	1	130	4	38	
Vijandige bejegening			1	7	25	6	2	1			113	12	8	
Overig				1	3		1				6		10	
Onbekend/n.v.t.														
Totaal	1	0	1	35	60	39	33	1	7	1	257	16	56	0

Tabel 2h Aantal klachten/meldingen RADAR en Meldpunt Discriminatie Vlaardingen, naar wijze van discriminatie en terrein, 2015

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig	Onbekend/n.v.t.

Arbeidsmarkt			95	33	4	
Buurt/wijk	4	1	2	47	2	
Collectieve voorzieningen			53	6	3	
Commerciële dienstverlening			42	7	2	
Horeca/amusement			19	1		
Huisvesting			12	4		
Media en reclame			0	7		
Onderwijs	1	3	19	10		
Openbare ruimte		5	1	14	1	
Politie/OM/VD		1	21	5	1	
Privésfeer			1	5	4	
Publieke/politieke opinie			2	14	1	
Sport en recreatie			10	4		
Overig			8	9	2	
Onbekend/n.v.t.			1			
Totaal	5	10	286	166	20	0

§B2.3 Cijfers Politie, eenheid Rotterdam

Tabel 3a Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar discriminatiegrond²⁵

	2014	2015
Geslacht	7	8
Godsdienst ²⁶	27	42
Handicap	5	5
Levensovertuiging	0	0
Ras ²⁷	385	287
Antisemitisme	31	Zie voetnoot bij ras/godsdienst
Seksuele gerichtheid	134	142
Onbekend	90	55
Overig	0	1
Totaal	679	540

NB. Antisemitisme wordt door de politie geregistreerd als discriminatie op grond van ras, met de subcategorie 'joods' of als discriminatie op grond van godsdienst met de subcategorie 'jodendom'. In het landelijke politierapport 2014 zijn de registraties met de subcategorie 'joods/jodendom' als aparte grond (antisemitisme) opgenomen in de tabel met discriminatiegronden en niet weergegeven onder ras of godsdienst. In 2015 is het aantal registraties dat antisemitisme betreft terug te vinden in de voetnoten bij tabel 3a. Er is voor gekozen antisemitisme in dit rapport niet als aparte discriminatiegrond op te nemen, omdat antisemitisme dat juridisch gezien niet is.

Tabel 3a.1 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemer publieke functie, naar discriminatiegrond²⁸

2015	
Geslacht	2
Godsdienst ²⁹	1
Handicap	2

²⁵ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

²⁶ Binnen de grond godsdienst heeft in 2015 1 registratie de aantekening 'Joods' gekregen en 41 registraties de aantekening 'islam'. In 2014 kregen 20 registraties de aantekening 'islam'.

²⁷ 47 registraties kregen de aantekening 'Joods'

²⁸ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

²⁹ Binnen de grond godsdienst hebben 0 registraties de aantekening 'Joods' gekregen en 0 registraties de aantekening 'islam'.

Levensovertuiging	0
Ras ³⁰	41
Seksuele gerichtheid	67
Onbekend	0
Overig	1
Totaal	114

Tabel 3b Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar wijze van discriminatie³¹

	2014	2015
Bedreiging	39	14
Belediging	237	408
Mishandeling	18	12
Opruiing	-	7
Uitsluiting	5	7
Vernieling/bekladding	102	71
Onbekend	240	-
Overig	5	0
Totaal	646	519

Tabel 3b.1 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen een werknemer met een publieke functie, naar wijze van discriminatie³²

	2015
Bedreiging	4
Belediging	108
Mishandeling	0
Opruiing	0
Uitsluiting	0
Vernieling/bekladding	0
Onbekend	0
Overige	0
Totaal	112

Tabel 3c Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar gemeente

	Aantal inwoners[23]	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie		Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners	
		2014	2015	2014	2015
Alblasserdam	19845	8	5	0,40	0,25
Albrandswaard	25148	4	5	0,16	0,20
Barendrecht	47521	3	4	0,06	0,08
Bernisse	*	3		0,24	*

³⁰ Binnen de grond ras hebben 24 registraties de aantekening 'Joods' gekregen.

³¹ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan en dat verklaart het verschil.

³² Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan en dat verklaart het verschil.

Binnenmaas	28656	6	1	0,21	0,03
Brielle	16467	4	3	0,25	0,18
Capelle aan den IJssel	66478	34	19	0,51	0,29
Cromstrijen	12784	0	3	0,00	0,23
Dordrecht	118899	69	36	0,58	0,30
Giessenlanden	14464	0	2	0,00	0,14
Goeree-Overflakkee	48206	6	8	0,12	0,17
Gorinchem	35338	17	10	0,48	0,28
Hardinxveld-Giessendam	17802	5	4	0,28	0,22
Hellevoetsluis	38882	14	8	0,36	0,21
Hendrik-Ido-Ambacht	29156	2	3	0,07	0,10
Korendijk	10778	1	2	0,09	0,19
Krimpen aan den IJssel	28970	2	9	0,07	0,31
Lansingerland	58133	10	8	0,18	0,14
Leerdam	20568	3	4	0,15	0,19
Maassluis	32201	6	9	0,19	0,28
Molenwaard	28993	3	1	0,10	0,03
Nissewaard	85121	*	26	*	0,31
Oud-Beijerland	23702	12	5	0,51	0,21
Papendrecht	32188	9	2	0,28	0,06
Ridderkerk	45149	7	5	0,15	0,11
Rotterdam	623652	330	251	0,53	0,40
Schiedam	76869	21	30	0,27	0,39
Sliedrecht	24758	2	4	0,08	0,16
Spijkenisse	*	21	*	0,29	*
Strijen	8716	0	1	0,00	0,11
Vlaardingen	71645	25	23	0,34	0,32
Westvoorne	14083	1	0	0,07	0,00
Zederik	13717	4	2	0,29	0,15
Zwijndrecht	44501	10	7	0,22	0,16
Totaal eenheid Rotterdam	1763390	646	500	0,23	0,28

Tabel 3c.1 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemer publieke functie, naar gemeente

	Aantal inwoners[24]	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie	
		2015	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners 2015
Albrandswaard	25148	1	0,04
Capelle aan den IJssel	66478	4	0,06
Dordrecht	118899	9	0,08
Gorinchem	35338	1	0,03
Lansingerland	58133	1	0,02
Maassluis	32201	1	0,03
Nissewaard	85121	3	0,04
Rotterdam	623652	84	0,13
Schiedam	76869	8	0,10
Sliedrecht	24758	1	0,04
Totaal eenheid Rotterdam	1763390	112	0,06

Tabel 3c.2 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten 2015, naar gemeente en naar discriminatiegrond

	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Levensovertuiging	Ras	Antisemitisme	Seksuele gerichtheid	Onbekend	Overig
Alblasserdam		1			4		1		
Albrandswaard					3		3		
Barendrecht					1		1	2	
Binnenmaas							1		
Brielle								3	
Capelle aan den IJssel		2	1		8		10	1	
Cromstrijen					2		1		
Dordrecht		1	1		24		9	3	
Giessenlanden					1			1	
Goeree-Overflakkee					4			4	
Gorinchem	1		1		7		2	1	
Hardinxveld-Giessendam					3			1	
Hellevoetsluis					4		3	1	
Hendrik-Ido-Ambacht					3				
Korendijk		1			1				
Krimpen aan den IJssel		1			4		4		
Lansingerland		1			3		1	3	
Leerdam					3			1	

Maassluis	1	2			7			1	
Molenwaard					1				
Nissewaard					16		8	2	
Oud-Beijerland					4			1	
Papendrecht					1		1		
Ridderkerk		1	1		3		1		1
Rotterdam	5	25	1		148		75	21	
Schiedam		3			11		14	2	
Sliedrecht					2		2		
Strijen					1				
Vlaardingen	1	3			13		3	6	
Zederik							2		
Zwijndrecht		1			5			1	

Tabel 3c.3 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten 2015, naar gemeente en naar wijze van discriminatie

	Bedreiging	Belediging	Mishandeling	Opruiming	Uitsluiting	Vernieling/bekladding	Onbekend	Overig
Alblasserdam		3			1	1		
Albrandswaard		5		1				
Barendrecht		2				2		
Binnenmaas		1						
Brielle						3		
Capelle aan den IJssel	2	16		1		1		
Cromstrijen		3						
Dordrecht	1	30				5		
Giessenlanden		1				1		
Goeree-Overflakkee		3				6		
Gorinchem	1	8				3		
Hardinxveld-Giessendam		2				2		
Hellevoetsluis		7				1		
Hendrik-Ido-Ambacht		2				1		
Korendijk		2						
Krimpen aan den IJssel		9			1			
Lansingerland		5				3		
Leerdam		1				3		
Maassluis		8	1			1		
Molenwaard		1						
Nissewaard		24	1			2		
Oud-Beijerland		4				1		
Vlaardingen	1					1		

Ridderkerk		4				1		
Rotterdam	9	216	9	5	3	19		
Schiedam		24			1	4		
Sliedrecht		4						
Strijen		1						
Vlaardingen		15	1			9		
Zederik		2						
Zwijndrecht		5			1	1		

§B2.4 Cijfers College voor de Rechten van de Mens over politie-eenheid Rotterdam³³

INSTROOM³⁴

Tabel 4.1 Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, per jaar

Aantal	
2013	46
2014	39

Tabel 4.2 Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond in 2013, 2014

	2013	2014
Geslacht	15	8
Ras	10	6
Nationaliteit	2	1
Godsdienst	4	3
Seksuele gerichtheid		
Burgerlijke staat		
Politieke overtuiging		
Levensovertuiging		
Arbeidsduur		
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten		
Handicap / chronische ziekte	4	3
Leeftijd	6	8
Meerdere gronden	1	1
Geen gelijkebehandelingsgrond	4	9
Totaal	46	39

Tabel 4.3 Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar terrein in 2013, 2014

	2013	2014
Arbeid – Werving en selectie	15	4
Arbeid – Aanstelling	3	2
Arbeid – Beëindiging arbeidsrelatie	4	9
Arbeid – Arbeidsvoorwaarden	5	7
Arbeid – Overig*	2	2
Goederen en Diensten**	10	4
Overig***	1	1

³³ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel/oordelen is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel *afgehandelde* verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in deze tabellen voorkomen.

³⁴ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel *afgehandelde* verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in deze tabellen voorkomen. Om die reden zijn de aantallen ingestroomde verzoeken om een oordeel uit 2015 niet weergegeven in de tabellen; veel daarvan zijn op moment van schrijven nog niet afgehandeld (d.d. 11/02/16).

Meerdere terreinen	2	2
Geen terrein	4	8
Totaal	46	39

*Niet nader gedefinieerd, maar inclusief arbeidsomstandigheid

**Inclusief studie- en beroepskeuzeadvies

***Niet nader gedefinieerd, maar o.a. vrije beroep en sociale bescherming

NB. In 2015 heeft het College een aantal noodzakelijke mutaties doorgevoerd op subterreinen in de arbeid. Hierdoor wijken de cijfers in tabel 3 af van de cijfers in de voorgaande rapportage.

Tabel 4.4 Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, in 2013

	Arbeid									
	Werving en selectie	Aanstelling	Beëindiging arbeidsrelatie	Arbeidsvoorwaarden	Arbeid overig	Goederen en diensten	Overig	Meerdere terreinen per verzoek	Geen terrein	Totaal
Geslacht	6	2	3	2				1	1	15
Ras	4				2	3	1			10
Nationaliteit	1					1				2
Godsdienst	1			2		1				4
Seksuele gerichtheid										
Burgerlijke staat										
Politieke overtuiging										
Levensovertuiging										
Arbeidsduur										
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten										
Handicap / chronische ziekte	1					2		1		4
Leeftijd	2	1				2			1	6
Meerdere gronden				1						1
Geen gronden			1			1			2	4
Totaal	15	3	4	5	2	10	1	2	4	46

NB. In 2015 heeft het College een aantal noodzakelijke mutaties doorgevoerd op subterreinen in de arbeid. Hierdoor wijken de cijfers in tabel 4 af van de cijfers in de voorgaande rapportage.

Tabel 4.5 Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, 2014

	Arbeid									
	Werving en selectie	Aanstelling	Beëindiging arbeidsrelatie	Arbeidsvoorwaarden	Arbeid overig	Goederen en diensten	Overig	Meerdere terreinen per verzoek	Geen terrein	Totaal
Geslacht		1	3	1	1	1		1		8
Ras	1				1	1	1		2	6
Nationaliteit						1				1
Godsdienst	1		2							3
Seksuele gerichtheid										
Burgerlijke staat										
Politieke overtuiging										

Levensovertuiging										
Arbeidsduur										
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten										
Handicap / chronische ziekte	1	1						1		3
Leeftijd	1			6					1	8
Meerdere gronden			1							1
Geen gronden			3			1			5	9
Totaal	4	2	9	7	2	4	1	2	8	39

OORDELEN

Tabel 4.6 Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, 2014, 2015

Aantal	
2014	11*
2015	18

*Waarvan 1 oordeel eigen handelen.

Tabel 4.7 Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, 2014

	Arbeid									Totaal
	Werving en selectie	Aanstelling	Beeïndiging arbeidsrelatie	Arbeidsvoorwaarden	Arbeid overig*	Goederen en diensten**	Overig***	Meerdere terreinen per verzoek	Geen terrein	
Geslacht		2			1					3
Ras	1					2				3
Nationaliteit										
Godsdienst			2							2
Seksuele gerichtheid										
Burgerlijke staat										
Politieke overtuiging										
Levensovertuiging										
Arbeidsduur										
Vaste/tijdelijke arbeidscontracten										
Handicap/chronische ziekte	1					1		1		3
Leeftijd										
Meerdere gronden										
Geen gronden										
Totaal	2	2	2		1	3		1		11

*Niet nader gedefinieerd, maar inclusief arbeidsomstandigheid

**Inclusief studie- en beroepskeuzeadvies

***Niet nader gedefinieerd, maar o.a. vrije beroep en sociale bescherming

NB. In 2015 heeft het College een aantal noodzakelijke mutaties doorgevoerd op subterreinen in de arbeid. Hierdoor wijken de cijfers in tabel 7 af van de cijfers in de voorgaande rapportage.

Tabel 4.8 Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, 2015

	Arbeid									
	Werving en selectie	Aanstelling	Beëindiging arbeidsrelatie	Arbeidsvoorwaarden	Arbeid overig	Goederen en diensten	Overig	Meerdere terreinen per verzoek	Geen terrein	Totaal
Geslacht				1						1
Ras	2					4	1			7
Nationaliteit										
Godsdienst										
Seksuele gerichtheid										
Burgerlijke staat										
Politieke overtuiging										
Levensovertuiging										
Arbeidsduur										
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten										
Handicap / chronische ziekte		1								1
Leeftijd			1	6						7
Meerdere gronden			2							2
Geen gronden										
Totaal	2	1	3	7		4	1			18

Tabel 4.9 Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, naar uitspraken, 2014, 2015

	2014	2015
Oordelen met minstens een uitspraak verboden onderscheid / strijd met de wet	6*	15**
Oordelen zonder onderscheid / strijd met de wet	5	3
Totaal	11	18

*Oordeelnummers 2014-19, 2014-25, 2014-26, 2014-33, 2014-138, 2014-154.

**Oordeelnummers 2015-14, 2015-17, 2015-20, 2015-53, 2015-54 (x5), 2015-55, 2015-56, 2105-61, 2015-109, 2015-112, 2015-116.

§B2.5 Cijfers Panel Deurbeleid Rotterdam

Tabel 5.1 Aantal meldingen per jaar

Jaartal	Meldingen
2008	33
2009	54
2010	82
2011	84
2012	98
2013	55
2014	73
2015	29

Tabel 5.2 Aantal meldingen per (niet-)convenantpartner

Convenantpartners	Aantal klachten
Villa Thalia	6
De Apres Skihut	
Get Back	
Café Fout	
Saint Tropez	
The VIP-Room	6
Beurs	
Club Vie	6
B.E.D.	
Cinema	1
Sorbonne	1
Coco-Nuts	
Café Plein	1
Baja Beach	
Breakaway	
Blender	2
Elit/het witte huis	
NRCafé	
BIRD	
Niet-convenantpartners	
Hugh	2
Regenboog en de Unie	1
Club la Luna	1
Onbekend	2

Tabel 5.3 Redenen voor weigering

	2014	2015
Geen vaste klant/bekend gezicht	10	8
Geen toegang zonder vrouwen	4	3
Teveel mannen binnen	1	
Besloten feest		
Het is vol/druk	2	
Discriminatoire reden	23	4
Vermeend dronkenschap	1	1
Geweigerd door schoenen/kledingkeuze, uiterlijk	6	2
Geen reden gegeven	7	2
Overig/niet vermeld waarom	17	7
Totaal	71	27